

VAN IDEE TOT

Jaarverslag Stimulus Programmamanagement 2023

Inleiding

Programma's en fondsen

Contact

Inleiding

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland. Stimulus adviseert en faciliteert projectaanvragers en -uitvoerders en controleert de voortgang en rechtmatigheid van de subsidieprojecten.

In dit jaarverslag presenteren we de zes lopende programma's en lichten we de behaalde resultaten tot en met het jaar 2023 uit.

Stimulus Programmamanagement is een onderdeel van de provincie Noord-Brabant.

Programma's & fondsen

OPZUID 2014-2020

SUBSIDIE VOOR INNOVATIEBEVORDERING EN
DUURZAME ENERGIE

ITE

EUROPEES FONDS VOOR EEN
RECHTVAARDIGE TRANSITIE

OPZUID 2021-2027

EUROPEES PROGRAMMA VOOR
TRANSITIEGEDREVEN INNOVATIE

VOUCHERREGELING
VAB

VOUCHERS VOOR HERBESTEMMING LEGE
STALLEN EN SCHUREN IN BRABANT

MIT ZUID
SUBSIDIE VOOR

HAALBAARHEIDSONDERZOEK EN R&D

POP3 BRABANT EN
GLB 2023-2027

SUBSIDIE VOOR TOEKOMSTBESTENDIGE
LANDBOUW

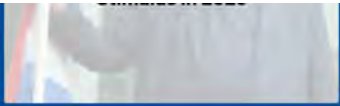
Over Stimulus

Topdrukte en groei voor
Stimulus in 2023

Tweede plaats
Informatiebeveiliging

Financieel beheer

Wij zijn Stimulus!

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven
 040 – 237 01 00
 info@stimulus.nl
 www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement
voert Europese, nationale en
regionale subsidieprogramma's
en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

© FOTO'S

Ecodorp Boekel, Einstein Telescope Technologies,
Mosa Meat, Industrielrobotica Innovatie, Stichting
Zeeschelp, Different Doors, Brightlands Circular
Space, Hogeschool Zeeland, Ictoraat Delta Power,
Treeport BCT Partners, VitalFluid, Knaapen Groep,
RIFT, Provincie Noord-Brabant, Circularity B.V.,
Munckhof Frut Tech Innovators, Oyster Heaven
Europe B.V, Koeientuin Tierelier

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtma WEB en IT diensten

© Copyright 2024, Aan deze uitgave kunnen geen
rechten worden ontleend

VAN EURO TOT IMPACT

Jaarverslag OPZuid **2023**

Inleiding

pagina 2

Highlights

pagina 3

Projecten

pagina 4

Interview

pagina 11

Facts & figures

pagina 12

Over Stimulus

pagina 18

Inleiding

OPZuid is een Europees programma dat innovatie stimuleert binnen met name het mkb in de regio Zuid-Nederland. Limburgse, Zeeuwse en Brabantse bedrijven en kennisinstellingen investeren in honderden projecten die bijdragen aan een betere en slimmere samenleving. Dit doen zij samen met de provincies, de Nederlandse overheid en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het programma wordt uitgevoerd door Stimulus Programmamanagement, in opdracht van de Europese Commissie, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant.

Wat willen we bereiken?

- [Versterking regionale innovatiekracht](#)
- [Bevordering innovatievermogen MKB](#)
- [Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt](#)
- [Bevordering duurzame energie](#)
- [Economisch herstel van de regio's als gevolg van de COVID-19 pandemie \(REACT-EU\)](#)

Wist u dat...

- begin 2025 het inhoudelijk eindverslag van OPZuid 2014-2020 uitgebracht wordt, waarbij de impact van het programma in beeld wordt gebracht?
- Stimulus in 2023 het certificaat voor informatiebeveiliging heeft behaald?
- het Stimulusteam in 2023 is gegroeid naar meer dan 50 medewerkers?

Waar staan we nu?

2023 stond in het teken van de afronding van het programma OPZuid 2014-2020. De lopende projecten hebben hun laatste activiteiten uitgevoerd en hebben hun eindrapportages ingestuurd. Daarmee was aan het einde van 2023 het programma inhoudelijk afgerond. In de programmaperiode 2014-2020 hebben we meer dan 200 projecten gehonoreerd en in uitvoering gehad. Deze projecten zijn vooral ingezet op innovatie en de energietransitie.

Highlights

€ 203.405.363
Verleende subsidie

€ 486.196.813
Geïnvesteed in Zuid-Nederland

215
Projecten

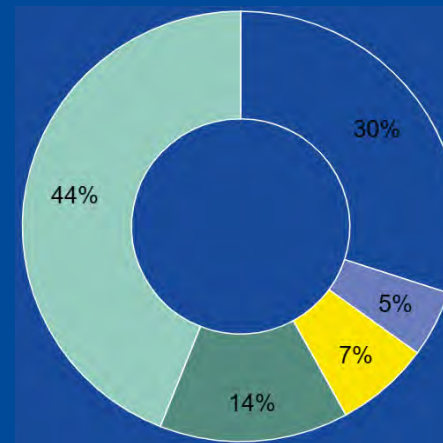
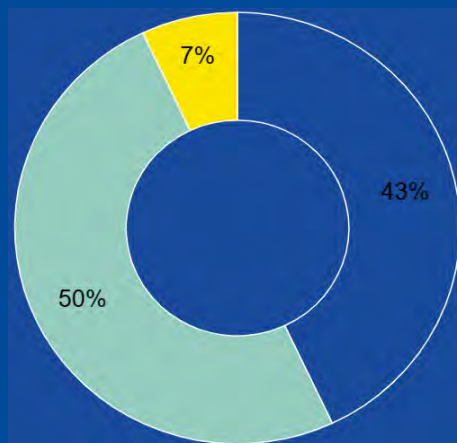
1194
Ondersteunde organisaties
(865 uniek)

Subsidiebudget uitputting

Projectfinanciering

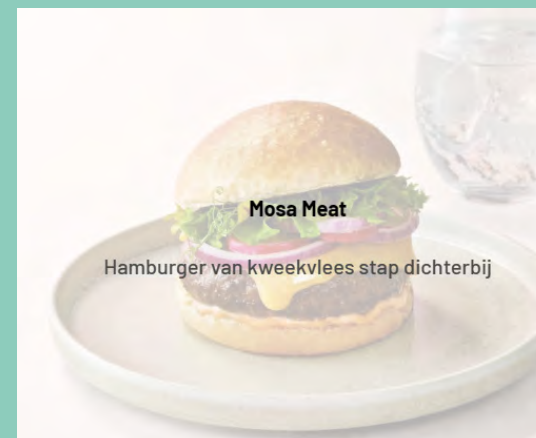
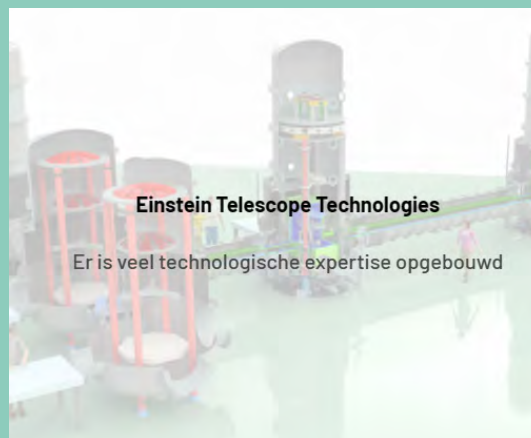
Europese subsidie

Nog beschikbaar: € 11,1 M
Lopende projecten: € 66,8 M
Afgeronde projecten: € 78,6 M

Privaat: € 214,4 M
Europese subsidie: € 145,3 M
Rijk: € 26,1 M
Provincie: € 31,9 M
Overig publiek: € 68,3 M

Projecten in de schijnwerpers

Een inspirerend voorbeeld voor duurzaam leven

Ecodorp Boekel

Het succes van Ecodorp Boekel is in binnen- en buitenland opgemerkt. De circulaire wijk met 30 duurzame huurwoningen, een buurthuis, werkplaats en kantoren kwam vier keer op de landelijke televisie. Zelfs de EU maakte een uitzending over het Brabantse burgerinitiatief die in 155 landen te zien was. Delen van het innovatieve Ecodorp Boekel worden gekopieerd in andere ecodorpen in Nederland en daarbuiten. Het doel – een inspirerend voorbeeld geven voor duurzaam leven – is daarmee ruimschoots behaald.

“Het was geweldig om bij programma’s zoals Hart van Nederland en Tegenlicht te vertellen over onze innovatieve bouwmaterialen en warmte-accu. Daarmee hebben we meer dan 5 miljoen kijkers bereikt”, vertelt Ad Vlems, voorzitter en projectleider van Ecodorp Boekel. “Dit gaf ons de kans om aan een breed publiek te laten zien hoe je in de praktijk duurzaam kunt leven. We willen onze kennis delen, zodat ook andere ecodorpen tot bloei komen. Onze huizen zijn dus niet het doel, maar het middel.”

De huizen van Ecodorp Boekel zijn klimaatpositief gebouwd. In deze woningen zit 800 ton CO2 opgeslagen.

Project: Ecodorp Boekel

Projectpartners:

1

Looptijd:

49 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,0 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Provincie: € 1,0 miljoen

Private bijdrage: € 4,5 miljoen

Europese steun

In Ecodorp Boekel leven 45 volwassenen en 15 kinderen zelfvoorzienend. In het Ecodorp is veel getest om zo duurzaam mogelijk te bouwen. “De OPZuid-subsidie is daarbij doorslaggevend geweest”, stelt Vlems. “Hierdoor konden we de hoogste ambities handhaven en innovaties uittesten waarvoor we anders geen financiering hadden gekregen. Banken vinden het risico te groot. Het geld heeft geholpen om het ecodorp van de grond te krijgen. Bovendien heeft de EU-steun vertrouwen in het project gegeven aan de buurt en onze gemeente. We maken die steun dan ook graag zichtbaar op onze website en bouwboarden.”

Vermalen spijkerbroeken

Vlems: “Wat er zo nieuw is aan de bouw van Ecodorp Boekel? Bijvoorbeeld het geopolymeer, een beton zonder cement. Dit combineerden we met tweedehands zand en grind. Daaronder ligt een fundering van glasschuim, een afvalproduct van glasrecycling dat 100 procent circulair is. Na gebruik kan het weer toegepast worden in een volgend bouwproject. De funderingen van onze huizen bestaan dus helemaal uit afval.”

De muren zijn gebouwd met biologische materialen. De muren zijn 36 centimeter dik en bestaan uit een houten skelet gevuld met kalkhennep. Dat is een mengsel van kalk en de houtige delen van de hennepplant. In de binnen- en tussenmuren zitten oude spijkerbroeken die zijn vermalen. Dit luchtige materiaal isoleert ontzettend goed.

Leken in de bouw

“Omdat we leken waren in de bouw, zagen we geen problemen om nieuwe materialen te proberen. We hadden immers ook geen ervaring met traditionele bouwmaterialen, voor ons was alles nieuw. We gingen dus gemakkelijk verder dan gebruikelijk en hielden onze ambitie hoog

om onze huizen echt klimaatpositief te bouwen. In deze woningen zit 800 ton CO2 opgeslagen. Hadden we onze huizen gebouwd met reguliere bouwmaterialen, dan zou er meer dan 600 ton CO2 zijn uitgestoten. Onze aanpak leverde award op voor duurzame bouw: een provinciale circulariteitsprijs en een Europese award voor Duurzame steden en gemeenschappen.

Cesar warmte-accu

“De Cesar warmte-accu is zonder twijfel de grootste innovatie die we hebben uitgetest. De zonne-energie uit de 600 zonnepanelen op onze daken gaat naar roestvrijstalen buizen in een cilinder van 11 meter doorsnede en 4 meter hoog. Deze is gevuld met 400m3 staalslak, een afvalproduct van de staalindustrie. De elektriciteit wordt omgezet in warmte. In de zomer wordt het staal wel 450 graden en daardoor kunnen we de hele winter onze huizen verwarmen. Helaas hebben we in januari 2023 een brand gehad in de technische ruimte. Het was toen moeilijk om de materialen te krijgen en daarom was de Cesar warmte-accu pas na de zomer van 2023 in gebruik.”

Duurzame maatschappij

Ad Vlems vindt het mooi om te zien dat innovaties uit Ecodorp Boekel ook elders landen. “De Cesar warmte-accu wordt intussen gebouwd voor 24 vakantiehuishuizen. Een tweede ecodorp in Brabant, Klein Oers in Veldhoven, gebruikt ook het geopolymeer geproduceerd door A. Janssen uit Son. Het delen van onze kennis helpt de transitie naar een duurzame maatschappij verder, dat is voor ons het belangrijkste.”

Oprichter en voorzitter Ad Vlems: “De bouwsector is verantwoordelijk voor 35% van alle CO2-uitstoot, wereldwijd. Dit kan anders. Door ons bouwvoorbeeld te volgen kan de bouwsector met elke nieuwe woning een positieve impact op het klimaat hebben.”

Over Ecodorp Boekel

Ecodorp Boekel is een wijk van 30 klimaatadaptieve en klimaatpositieve huurwoningen. Ook is er een eigen voedselvoorziening, energievoorziening en ecologische waterzuivering. Wilt u meer informatie over Ecodorp Boekel of de ontwikkelingen blijven volgen? Ga dan naar: www.ecodorpboekel.nl.

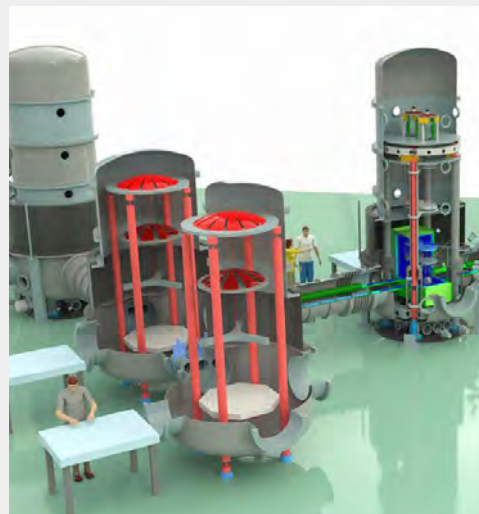
Bekijk ook de [uitzending over Ecodorp Boekel](#) van Euronews.

'Er is veel technologische expertise opgebouwd'

Einstein Telescope Technologies

De Einstein Telescope is een toekomstig groot ondergronds meetinstrument voor zwaartekrachtgolven. Het instrument kan veel informatie opleveren voor de natuur- en sterrenkunde. Voordat de tunnel voor het ondergrondse observatorium daadwerkelijk gegraven kan worden, moeten diverse technologische uitdagingen overwonnen worden. Binnen het project 'Einstein Telescope Technologies' zijn twaalf partners, vijf kennisinstellingen en zeven bedrijven hierin geslaagd. Bovendien heeft het project ervoor gezorgd dat er meer enthousiasme is van het bedrijfsleven om de Einstein Telescope daadwerkelijk in de Euregio Maas-Rijn te realiseren.

Om de Einstein Telescope te kunnen bouwen is technologisch onderzoek nodig. "Hierin hebben we goede stappen kunnen zetten met een flinke dosis enthousiasme en deskundigheid van de partners. Dat is hard nodig bij innovatief onderzoek, want daarvoor moet je buiten de gebaande paden gaan", vertelt Rob Schlooz, project manager bij de Universiteit Maastricht. "Bedrijven die dicht tegen de wetenschap aan zitten weten dat technologische ontwikkelingen in de toekomst praktische toepassingen kunnen opleveren, maar wanneer en hoe is onbekend. Uiteraard moet er tot die tijd ook geld in het laatje komen en dan maakt een Europese subsidie het verschil. Een ander pluspunt van het werken met subsidie is dat het project een deadline heeft, waardoor de samenwerking sneller gaat", vult Rob van der Meer aan. Hij is beleidsmedewerker bij Nikhef, het Nationaal instituut voor subatomaire fysica in Nederland.

De ondergrondse Einstein Telescope wordt Europa's meest geavanceerde observatorium voor zwaartekrachtgolven.

Project: Einstein telescope

Projectpartners:

12

Looptijd:

32 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,3 miljoen

Rijk: € 0,7 miljoen

Provincie: € 0,1 miljoen

Overig publiek: € 0,8 Miljoen

Technologische uitdagingen

Er liggen verschillende technische uitdagingen in relatie tot de bouw van de Einstein Telescope. Voorbeelden zijn: trillingsvrij koelen, betere sensoren, nieuwe algoritmes om zwaartekrachtgolfsignalen uit ruis te isoleren, en de realisatie van het grootste ultra-hoog vacuümsysteem ter wereld. Ook het karakteriseren van de ondergrond is essentieel, net als het onderzoek naar een duurzame manier om de Einstein Telescope te bouwen.

Schlooz: "Alle werkpakketten uit het subsidieproject dragen bij aan de Einstein Telescope, maar kunnen ook 'per ongeluk' kennis opleveren voor totaal andere toepassingen. Het mooie van dit subsidieproject is dat het niet totaal dichtgetimmerd is en er echt ruimte is voor innovatie. Of ons project daadwerkelijk andere toepassingen oplevert, is in dit stadium nog lastig te zeggen."

Steun voor realisatie

Nederlandse bedrijven kunnen met de in het project opgedane kennis goed voorsorteren op orders voor de Einstein Telescope, zelfs als deze elders in Europa gebouwd gaat worden. Het project is dus niet voor niets geweest, al hopen we dat de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn komt", zegt Schlooz. "Het multipliereffect wordt geschat op 3,6. Dit betekent dat van iedere euro die je investeert in de Einstein Telescope 3,60 euro terugvloeit naar de regio. Het idee erachter is dat de bouw en later het functioneren van het observatorium werkgelegenheid oplevert. Naast het ontwikkelen van de benodigde technologie zijn er met het Einstein Telescope Technologies-project als voorbeeld nieuwe bedrijven geïnteresseerd en betrokken geraakt bij de voorbereiding voor Einstein Telescope. Daarmee krijgen we meer steun vanuit het bedrijfsleven voor de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn."

Groeifonds

"Voor de bedrijven in de regio is het project Einstein Telescope Technologies een succes", vertelt van der Meer. "Het is een stepping stone voor publiek private samenwerking. Bovendien krijgen diverse activiteiten van het project een vervolg. Zo ligt er een grote aanvraag bij het Groeifonds om samen met Tatasteel, VDL Groep en het Europese CERN de technologische ontwikkeling van vacuümbuizen en de coating te versterken."

Ook Schlooz is positief over het project en het effect van de subsidie, maar plaatst wel een kanttekening. "Soms was het lastig de projectadministratie rond te krijgen. De administraties van met name de kleinere bedrijven sloten niet altijd aan op de eisen van Stimulus en het vergde tijd dit in orde te maken. Gelukkig konden we rekenen op uitstekende begeleiding van Stimulus."

Rob Schlooz (l) en Rob van der Meer (r) vinden het belangrijk dat Nederlandse bedrijven door deelname aan het project Einstein Telescope Technologies betrokken zijn bij het vooronderzoek voor het observatorium. Het helpt draagvlak te vergroten om de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn te realiseren.

Over de Einstein Telescope

De Einstein Telescope werpt een nieuw venster op het heelal. De ondergrondse Einstein Telescope wordt Europa's meest geavanceerde observatorium voor zwaartekrachtgolven. Daarmee kunnen onderzoekers zwarte gaten voelen botsen en kennis opdoen over het vroege heelal. Binnen Europa zijn er meerdere regio's geschikt om de Einstein Telescope te huisvesten. Euregio Maas-Rijn is geschikt vanwege de rust en de stabiele bodem. Bovendien is er een sterk ecosysteem van kennisinstellingen en hightech bedrijven.

Lees meer: www.einsteintelelescope.nl.

Meer informatie over het project 'Einstein Telescope Technologies' vindt u hier: www.et-technologies.nl.

Hamburger van kweekvlees stap dichterbij

Mosa Meat

De huidige vleesproductie draagt fors bij aan uitputting van de aarde. Mosa Meat denkt dat kweekvlees een goed alternatief is. Mensen blijken namelijk ontzettend gehecht te zijn aan het stukje vlees op hun bord. De uitdaging is om op een betaalbare manier vlees te kweken. Met behulp van de Europese subsidie hebben Mosa Meat en projectpartner Nutreco hierin flinke stappen kunnen maken.

“Nog steeds is de vleesconsumptie in de wereld groot”, vertelt Peter Verstrate, Chief Operating Officer (COO) en medeoprichter van Mosa Meat. “Het blijkt echter in de praktijk lastig om de smaak en textuur met plantaardige ingrediënten na te maken. Tegelijkertijd is de huidige vleesproductie niet toekomstbestendig. Als je de vleesconsumptie doortrekt bij de toename van de wereldbevolking is duidelijk dat onze planeet te klein is om vlees te blijven eten. Bovendien is het dierenwelzijn in het gedrang en dreigen er antibioticaresistentie en zoonoses, dierenziekten die op mensen kunnen overgaan. Daarom is kweekvlees zo’n goed alternatief voor de huidige vleesindustrie.”

Mosa Meat beschikt nu over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken.

Project: Feed for meat (Mosa meat)

Projectpartners:

3

Looptijd:

32 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,5 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Private bijdrage: € 1,2 miljoen

Voeding voor cellen

Mosa Meat heeft met het subsidieproject ‘Feed for Meat’ grote stappen kunnen maken in de verdere ontwikkeling van kweekvlees. “Wij hebben uitgetest welke voeding geschikt is om de cellen te laten groeien én hoe dit met betaalbare ingrediënten kan”, legt Verstrate uit. “Vlees kweken was namelijk al mogelijk, maar de voeding die de cellen nodig hebben om te groeien was peperduur. Nutreco heeft voor ons betaalbare voedingscomponenten ontwikkeld – zoals suikers en aminozuren – waarmee de cellen kunnen groeien. Wij testen deze uit en de resultaten gaan met sprongen vooruit. We kunnen nu vlees kweken met voeding die al 100 keer goedkoper is dan bij de start van het project in 2021. Om het commercieel aantrekkelijk te maken, moet het nóg goedkoper en die laatste slag kunnen we maken door op grotere schaal te gaan produceren.”

Schaalvergroting

Mosa Meat heeft in mei 2023 de nieuwe 2.760 vierkante meter scale-up faciliteit in Maastricht geopend. Met deze nieuwe faciliteit is de Mosa CAMPUS met een totale oppervlakte van 7.343 meter compleet. CAMPUS staat voor Center for Advanced Meat Production, Upscaling and Sustainability. Mosa Meat beschikt nu over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken. Maar waarom gebeurt dit nog niet? Verstrate: “We kunnen pas aan de slag als de wettelijke goedkeuring binnen is. Om die te krijgen moeten we een dossier indienen waaruit blijkt dat het product dat wij op de markt willen brengen veilig is. Dit gaat lukken en het is ook logisch dat we het moeten aantonen, maar het is wel een omslachtig proces, omdat 28 EU-landen het erover eens moeten worden. Daarbij spelen ook politieke en culturele belangen.”

Testen

“In de tussentijd gaan we door met testen, want naast voeding om te groeien hebben cellen ook stoffen nodig waardoor ze bepaalde instructies krijgen, bijvoorbeeld om vet- of spierweefsel te vormen. Ook hieraan kunnen we werken dankzij de subsidie. Het geld is als het ware geoormerkt voor specifiek onderzoek waarop we vaste mensen hebben gezet. Daardoor gaat het sneller. Daarnaast heeft de Europese subsidie ook vertrouwen gegeven aan investeerders en zijn we er diverse malen mee in de publiciteit geweest.”

Grote impact

Verstrate verwacht dat Mosa Meat grote impact met kweekvlees gaat hebben. “Het gaat niet alleen om de productie van kweekvlees zelf, maar de voeding ervoor moet ook gemaakt worden. Ik kan mij goed voorstellen dat boeren op termijn geen eten voor mensen of dieren produceren, maar voor cellen waarmee we vlees gaan kweken.

Of het nog lang duurt voordat we een hamburger van kweekvlees kunnen bestellen in Nederland? Ik verwacht dat we in 2026 echt kunnen gaan produceren.”

Over Mosa Meat

Mosa Meat is een voedseltechnologiebedrijf in Maastricht dat is opgericht in 2016. Lees meer op: www.mosameat.com.

Inspectierobots in petrochemische industrie op komst

Industrielerobotica Innovatie (IRI)

De petrochemische industrie is veelal opgebouwd uit stalen vaten en buizen. Regelmatige inspecties zijn verplicht om de veiligheid van de installaties te kunnen garanderen. Robots kunnen hierbij een grote rol spelen. Daarmee leveren ze een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie, want de inspectie draagt direct bij aan minder gebruik van energie en materialen. Bovenal wordt het veiliger doordat mensen niet in moeilijke situaties hoeven te inspecteren.

De I-Ball kan zelfstandig door een vat of leiding rollen en er visuele en ultrasone inspecties uitvoeren.

Project: Industrielerobotica Innovatie (IRI)

Projectpartners:

4

Looptijd:

33 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 0,6 miljoen

Private bijdrage: € 0,4 miljoen

Kennis en innovatiecentrum Maintenance Procesindustrie (KicMPI)

Inspectie is een belangrijk onderdeel van het onderhoud van de petrochemische industrie. Het falen van installaties kan fors gevaar opleveren en moet dus voorkomen worden. “De verplichte inspectie van grote stalen vaten gebeurt nu nog meestal door mensen die erin moeten en dat brengt veiligheidsrisico's met zich mee”, vertelt Pieter Raes, directeur bij KicMPI. “Een andere mogelijkheid is er technisch vaak nog niet. Daarbij komt dat de vaten aardedonker zijn en de toegang te klein is om veilig steigers in te bouwen. Bij de inspectie van leidingen speelt een ander probleem. Je zou ze het liefst van binnenuit willen bekijken door bij een gewone opening naar binnen te gaan. Nu moeten het isolatiemateriaal en de leidingen dikwijls deels gedemonteerd worden om de leidingen te kunnen bekijken. Het verwijderen van het isolatiemateriaal vormt ook een risico op lange termijn, want daardoor kan er vocht bij de leiding komen wat Corrosie-Onder-Isolatie (COI) sterk in de hand werkt. Het werken met inspectierobots is dus niet alleen veiliger, het voorkomt ook vervolgschade en bespaart zo materiaal en grondstoffen.”

I-Ball

Binnen het project Industriële Robotica Innovatie (IRI) zijn drie inspectierobots een stuk verder gebracht. De eerste is de I-Ball, een glazen bol ter grootte van een handbal die zelfstandig door een vat of leiding kan rollen en visuele en ultrasone inspecties uitvoert. “Soms vind je in een vat van 50 kubieke meter een klein stukje corrosie. Het hoeft niet meteen alarmerend te zijn, maar je wilt het wel in de gaten houden. Dit betekent dat de robot de volgende keer het plekje terug moet kunnen vinden. Bij de ontwikkeling van de I-Ball moeten we heel innovatief te werk gaan, want oriëntatie met GPS kan niet in een vat. Er is daar namelijk geen bereik. Met de software waarmee de I-Ball zich zonder GPS kan oriënteren, zijn we een stuk verder gekomen, maar we zijn er nog niet.”

Snakerobot

De snakerobot – een interne inspectierobot voor leidingen – heeft flinke stappen gemaakt door de subsidie. Raes: “De robot voor leidingen is origineel bedacht door de Universiteit van Twente en heeft de vorm van de letter W, waardoor hij zich klem kan zetten in een leiding. Hij kan naar boven en beneden kruipen, bochten nemen en van een grote naar een kleine leiding gaan. Het innovatieve van deze robot is dat hij bij kleine defecten eerst iets kan schoonmaken of corrosie kan verwijderen.”

Autonome drone

Een drone die zelf kan vliegen is het ultieme doel bij het veilig inspecteren in risicovolle ruimten zoals grote stalen vaten. “Met de autonome drone zijn we tien jaar geleden begonnen en binnen het subsidieproject heeft hij het laatste zetje gekregen naar de markt.”

Gebruiken petrochemische bedrijven nu allemaal de drones? “Zo snel gaat dat niet. Het vergt een omslag in denken en werken en dat kost tijd.”

Doorslaggevend

Wat is de betekenis geweest van de Europese subsidie in het project 'Industriële Robotica Innovatie'? “De Europese subsidie is doorslaggevend geweest, want daarmee hebben we de concepten kunnen ontwikkelen en bewijzen. Om de robots zelf te ontwikkelen heeft de procesindustrie te weinig kennis en kunde in huis. Voordat ze inspectierobots aanschaffen, willen ze eerst het bewijs zien dat het werkt. Dit verhaal geldt ook voor grote onderhoudsbedrijven die actief zijn in de petrochemische industrie. Startups en kleine technologische bedrijven hebben wel de kennis en kunde maar mogen de robots vaak niet uittesten in de grote petrochemische bedrijven. Kortom, elke partij is nodig om de kennis daadwerkelijk in te zetten voor de komst van inspectierobots. De rol van onze coöperatieve vereniging is een brug te slaan tussen al deze partijen en dat doen we al 10 jaar succesvol.”

Pieter Raes, directeur van KicMPI: “De Europese subsidie is doorslaggevend geweest, want daarmee hebben we de inspectierobots verder kunnen ontwikkelen en bewijzen dat ze werken.”

Over KicMPI

Kennis- en innovatiecentrum Maintenance Procesindustrie uit Terneuzen biedt leden expertise bij industrieel onderhoud. De zelfstandige coöperatieve vereniging stimuleert samenwerking tussen bedrijven met als doel: innoveren met maintenance in de procesindustrie. [Industriële Robotica Innovatie \(IRI\)](#) is een van de projecten van de vereniging.

Zeeuwse AquaValley, een blijvertje

Stichting Zeeschelp

AquaValley is een samenwerkingsproject dat de Zeeuwse én Nederlandse aquacultuur een boost heeft gegeven. Viskwekers en kennisinstellingen ontwikkelden er samen innovatieve kweektechnieken. Het project ging in 2017 van start met een Europese OPZuid-subsidie van 1,5 miljoen euro. In 2020 gevolgd door het project Aquavalley reloaded met een REACT-EU-subsidie van 625.000 euro, waardoor nog meer ondernemers uit de Zeeuwse vissector zich konden aansluiten.

“AquaValley is het SiliconValley van de Nederlandse aquacultuur. Het is indrukwekkend hoe ondernemers en kennisinstellingen samen resultaten weten te behalen. Voor de provincie Zeeland is innovatie van levensbelang. Het zorgt ervoor dat aquacultuur economisch rendabel blijft. Tegelijkertijd is innovatie ook het antwoord op de duurzaamheidsopgave waar we met elkaar voor staan. De Europese subsidies zijn dan ook erg belangrijk voor onze regio”, aldus gedeputeerde Jo-Annes de Bat bij het slotevenement van het project op 6 juli 2023.

De kennis die de deelnemers van AquaValley opdoen in innovatieve projecten delen ze met elkaar.

Project: Aquavalley reloaded

Projectpartners:

9

Looptijd:

33 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 0,6 miljoen

Private bijdrage: € 0,5 miljoen

Geheim van het succes

De feestelijke bijeenkomst vond plaats aan de Jacobahaven met uitzicht op de Oosterschelde. We vroegen Marco Dubbeldam naar het geheim van het succes van AquaValley. “Dat is de openheid over kennis en kunde tussen alle alg- en zeewier-, vis en schelpdierkwekers en de wil om elkaar daarmee vooruit te helpen. De kennis die we opdoen in het innovatieve project delen we met elkaar”, vertelt Dubbeldam, onderzoeker bij Stichting Zeeschelp en penvoerder van het project.

Voorbeelden

Een voorbeeld van een innovatie van AquaValley is het ontwikkelen van een nieuw voersysteem. Met een camera kunnen de korreltjes voer geteld worden en tegelijkertijd kan het gewicht van de vis worden bepaald. Dit levert een schat aan informatie op. Nog een voorbeeld. Vanuit de zeewierkwekers kwam er een vraag voor de productie van tweemaal 15 kilometer zeewierlijn – een lijn bezet met microscopisch kleine wierplantjes – voor uitzet in de Oosterschelde. De vraag was: hoe schaal je op van 1 kilometer naar 15 kilometer? Stichting Zeeschelp heeft een opstelling uitgedacht en uitgewerkt voor opschaling naar 15 kilometer zeewierlijn. De zeewierkwekers gaan hiermee verder aan de slag.

Blijvend impact

De aanpak van AquaValley werkt, want steeds meer partijen melden zich aan. Dubbeldam: “Er zijn ook nieuwe partijen, zoals machinebouwer Murre. Het doel is: iedereen met elkaar te laten praten en daar voordeel uithalen. Wij ondersteunen deelnemers met het opzetten van nieuwe dingen. Zo ontwerpen en testen wij nieuwe kweektechnieken en -processen. Belangrijk is openheid en naar elkaar luisteren. Dan kun je ontwikkelingen in gang zetten die normaal niet van de grond komen.” AquaValley gaat door, ook na afloop van het subsidieproject eind 2023. Precies dat is de bedoeling van een Europese subsidie. De EU wil met een tijdelijke financiële injectie blijvend sociale en economische impact maken.

Vertrouwensband

“De deelnemers van AquaValley blijven elkaar inderdaad vinden”, merkt Dubbeldam op. “Zo vroeg een buitenlands bedrijf laatst of ik een producent van wasmachines voor visnetten kende. Ik wist meteen dat dit iets was voor Murre en verwees het bedrijf door. Uiteindelijk heeft Murre er een mooie opdracht aan overgehouden. Zelf zaten we laatst omhoog, omdat onze tanks vol zaten. Seafarm, ook lid van AquaValley, bleek ons uit de brand te kunnen helpen met een tijdelijk leegstaande betonnen bak die we tot september kunnen gebruiken. Door de samenwerking bij innovaties hebben we een vertrouwensband gekregen, waardoor we open onze vragen aan elkaar durven stellen. Dat is goud waard.”

Marco Dubbeldam, penvoerder van AquaValley reloaded:
“Voor open kennisdeling is een structuur nodig en die hebben we stevig kunnen neerzetten met behulp van de Europese subsidie.”

Over Aquavalley

De behaalde resultaten van AquaValley zijn weergegeven in een boek. U kunt het boek ‘AquaValley – Samenwerken en kennis vermenigvuldigen in de Zeeuwse aquacultuur’ downloaden via: www.aquavalley.nl. Op deze website vindt u ook meer informatie over Aquavalley en de aangesloten partijen.

Een blauwdruk voor een energieneutraal bedrijfspand

Different Doors

Different Doors realiseerde het eerste bedrijfsgebouw dat voldoet aan de klimaatseisen van 2050 in Nederland. Het gebouw in het Brabantse Cranendonck is op unieke wijze duurzaam gebouwd. Het opvallendste element is een ondergronds waterreservoir. Hierin slaat het bedrijf in de zomer warmte op om deze te vervolgens in de winter te gebruiken. Andere pandeigenaren mogen het concept gratis kopiëren.

In 2019 liet het bedrijf Different Doors, gespecialiseerd in luxe garagedeuren, een nieuw pand bouwen. Het nieuwe bedrijfspand is het eerste bedrijfsgebouw in Nederland dat aan de energie-eisen van 2050 voldoet. In dat jaar wil ons land klimaatneutraal zijn. "Het concept was zó baanbrekend dat het moeilijk was om er een voorstelling van te kunnen maken", vertelt Sil Kuppens, directeur van Different Doors. "Het idee was om warmte in de zomer op het dak op te vangen en deze te bewaren in een gigantisch ondergronds reservoir onder de parkeerplaats. Deze warmte wilde het bedrijf er in de winter weer uithalen. Dit zou voldoende moeten zijn om het gehele bedrijf plus een aantal buurtbedrijven te verwarmen. Een complex idee waarbij diverse partners uit de wetenschap, praktijk, advieswereld en bestuur waren betrokken. Het consortium bestond naast Different Doors uit: de Technische Universiteit Eindhoven, Gemeente Cranendonck, HoCoSto, CSB Installatietechniek en Architectenburo ZIJN."

Het nieuwe bedrijfspand van Different Doors is het eerste bedrijfsgebouw in Nederland dat aan de energie-eisen van 2050 voldoet.

Project: Bedrijfsgebouwen 2.0 anno 2050

Projectpartners:

5

Looptijd:

40 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,1 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Overig publiek: € 0,3 miljoen

Private bijdrage: € 2,0 miljoen

Eigentijds duurzaam gebouw

Opvallend is dat de complete voorgevel van het bedrijfsgebouw is opgetrokken uit glas. Kuppens: "Alleen wordt het, anders dan bij veel van dergelijke gebouwen, bij ons geen broeikas. De zon is namelijk halverwege de ochtend van de gevel af. Hierdoor hebben we aan het begin van de dag wel profijt van het opwarmen van het pand door de zon, maar hebben we er geen 'last' van als ie op z'n hardst schijnt. Verder is er een thermische schil gecreëerd. Dat gebeurt al meer, met triple beglazing en zonwerend glas. Aanvullend zijn alle kozijnen luchtdicht gemaakt. Een dikke laag isolatie aan de buitenkant doet de rest. Een ventilatiesysteem, voorzien van superfilters, zorgt ervoor dat onze binnenlucht veel zuiverder en schoner is dan de buitenlucht. Zonnecelen horen natuurlijk ook bij een eigentijds duurzaam gebouw. Ze zijn van het Nederlandse Solarge en zijn voor een groot deel gemaakt van restafval. Ze bevatten geen pfas en zijn 100% recyclebaar."

Samenwerken is een eis

Het gezamenlijke doel van de projectpartners was een financieel aantrekkelijk duurzaam totaalconcept voor bedrijfsgebouwen te realiseren. "Voor echt vernieuwende projecten bleek het moeilijk financiering te vinden", blikt Kuppens terug. "Different Doors kreeg dan ook nul op rekest bij drie grote banken. Gelukkig kwam er Europese subsidie beschikbaar. Zonder deze subsidie was het nieuwe bedrijfsgebouw niet van de grond gekomen. Europese subsidies zijn echt een springplank voor innovaties. Niet alleen vanwege het geld, maar ook vanwege de stimulerende subsidie-eisen. Je krijgt namelijk niet zomaar een subsidie van Brussel. Een sterk consortium waarbij partijen langdurig samenwerken is een harde eis."

Energieneutraliteit

Bij de bouw van het pand is zo'n 55% minder CO2 geproduceerd ten opzichte van traditioneel bouwen. "Het eindcijfer in ons gebouwprestatierapport is een 9+ en dat betekent dat we het meest duurzame gebouw van Nederland hebben neergezet. Ons gebouw voldoet al aan de energieneutraliteitseisen van 2050", vertelt Kuppens.

Het gebouw is op 1 juli 2023 officieel in gebruik genomen. Alles bij elkaar heeft de bouw zo'n vier jaar geduurd. "Trots ben ik vooral op het feit dat we erin zijn geslaagd het complete projectplan uit te voeren. We hebben uiteindelijk zelfs meer gedaan. Dat heeft vooral te maken met het enthousiasme van alle betrokkenen. Als je eenmaal met duurzaamheid aan de slag gaat, is dat zo besmettelijk dat je als vanzelf nog extra stappen wilt zetten."

Concept verder uitrollen

Inmiddels plukt Different Doors de vruchten van de innovatie, geholpen door de snel stijgende energieprijzen door de oorlog in Oekraïne. Uit alle metingen blijkt dat de resultaten nog beter zijn dan verwacht: het pand levert daadwerkelijk een stuk meer energie op dan het kost. "Nog belangrijker: we dragen graag bij aan een duurzame wereld voor onze kinderen. Een andere eis van Brussel is dat we de kennis die we opdoen in Europese projecten delen. Door te delen wat we hebben geleerd van het ontwerp en de bouw van ons bedrijfsgebouw brengen we de energietransitie verder. De projectpartners gaan dit concept als blauwdruk gebruiken en breed uitrollen naar tenminste 100 stakeholders en pandeigenaren, zowel in nieuwbouw als bestaande bouw."

Sil Kuppens, directeur van Different Doors: "Als je eenmaal met duurzaamheid aan de slag gaat, is dat zo besmettelijk dat je als vanzelf nog extra stappen wilt zetten."

Over Different Doors

Different Doors levert bijzondere garagedeuren in Nederland. Meer informatie: www.differentdoors.nl.

INTERVIEW

'Samen de successen vieren en delen'

Han Polman

Voorzitter Comité van Toezicht OPZuid
Commissaris van de Koning in de
provincie Zeeland

Om de grote transities waarvoor Europa en de wereld staan goed van de grond te krijgen, zijn stimulansen – zoals het OPZuid-programma – nodig. Hiermee creëren we ruimte voor creatieve ideeën én voor nieuwe samenwerkingsverbanden. Han Polman vindt het belangrijk om de resultaten van de subsidieprojecten in het licht zetten. 'Dat is een stimulans voor mensen om ook met hun idee aan de slag te gaan.'

"De aanpak van het OPZuid-programma heeft zich ook in 2023 weer bewezen", vindt Han Polman. "Die aanpak begint al bij de subsidieaanvraag. Aanvragers weten dat de Adviescommissie hun plan kritisch gaat beoordelen op haalbaarheid en op de impact op de maatschappij. Een goed plan voldoet aan de drie C's: Compact, Concreet en Compleet. Het maken van een doortimmerd plan dwingt indieners vooraf goed na te denken of zij hun schaarse menskracht in het project en samenwerking met de betreffende partners willen steken. De aanvraag zelf helpt aanvragers dus vaak al om hun plan naar een hoger niveau te tillen."

Vertrouwen

Polman is enthousiast over de projecten in dit jaarverslag. "Aquavalley is een mooi voorbeeld van een samenwerkingsverband dat ook na afloop van het project doorgaat. Hierin zitten kwekers van vis, schaaldieren en algen, maar ook machinebouwers. Het mooie is dat de samenwerking niet is blijven hangen in kleine experimenten, maar op grote schaal gebeurt. Dat komt doordat het vertrouwen tussen de partners is gegroeid en steeds meer partijen zich aansluiten bij Aquavalley."

Polman noemt ook [Industriële Robotica Innovatie](#) als geslaagd samenwerkingsproject. Doel is het onderhoud in de petrochemische industrie te verbeteren met inspectierobots. "De petrochemische industrie en technologische bedrijven kunnen dit alleen maar samen voor elkaar krijgen. Dankzij de subsidie stonden de neuzen dezelfde kant op en zijn flinke stappen gemaakt."

Spin-off

Dat samenwerking ook na afloop van het project mooie spin-offs kan opleveren, bewijst [Ecodorp Boekel](#). De Cesar warmte-accu is binnen het project ontwikkeld en vervolgens uitgegroeid tot een bedrijf. De warmte-accu's komen nu ook op andere plekken, zoals in een vakantiepark. "Een buitengewoon relevant bedrijf, want goede energieopslag kan het probleem van netcongestie oplossen."

Een ander project dat in de toekomst een grote spin-off kan krijgen is [Einstein Telescope Technologies](#). "Het is nu al een betekenisvol project voor Zuid-Limburg, omdat het project veel innovaties heeft opgeleverd om het meetstation te kunnen bouwen. Het zou mooi zijn als de Einstein Telescope straks daadwerkelijk in Zuid-Limburg komt. Het is een geschikte plek vanwege de nabijheid van kennisinstituten en het technologische mkb."

Wet- en regelgeving

Polman vindt overigens dat niet alleen maar landelijk bekende projecten het succes van OPZuid aantonen. "Juist lokale initiatieven geven verlichting aan de totale opgave waarvoor we staan. Denk bijvoorbeeld aan garagedeurproducent Different Doors uit het Brabantse Budel. Met het project [Bedrijfsgebouwen 2.0 anno 2050](#) rolde het bedrijf samen met de Technische Universiteit Eindhoven en de gemeente een totaal nieuw concept uit voor een bedrijfsgebouw. De blauwdruk mag iedereen gebruiken. Bijzonder is dat het bedrijf zelf warmte opslaat in de zomer om deze in de winter te gebruiken. Zo levert ook dit bedrijf een mooie bijdrage aan de oplossing voor netcongestie, zeker als ze ook energie mogen leveren aan buurtbedrijven. Helaas kan dat nu nog niet vanwege wet- en regelgeving. Wij als bestuurders moeten ervoor zorgen dat de aanpassing van regelgeving parallel loopt met de innovaties."

Schuring

Ook [Mosa Meat](#) heeft te maken met regelgeving. Voordat het bedrijf kweekvlees op de markt brengt moet het goedkeuring krijgen van de Europese Unie. En dat gaat niet zonder slag of stoot. Polman zegt hierover: "Elke transitie brengt schuring teweeg en soms is een innovatie al eerder mogelijk dan dat het wettelijk is toegestaan. Ik

verwacht dat kweekvlees in de toekomst een wezenlijke bijdrage gaat leveren aan het produceren van eiwitrijk voedsel, zonder dat de tussenschakel van het dier nodig is. Niet alleen belangrijk voor ons land, maar voor de hele wereld."

Polman vindt het belangrijk om juist in deze tijd resultaten van projecten te delen en te vieren. "In deze woelige wereld met oorlog, stikstofproblemen, en de zoektocht naar duurzame grondstoffen en energiebronnen, is het belangrijk het hoofd niet te laten hangen. De resultaten – en soms zijn dat tussenresultaten – laten ons zien dat veel mogelijk is."

maart 2024

Facts & figures

**VERSTERKING
REGIONALE
INNOVATIEKRACHT**

**BEVORDERING
INNOVATIEVERMOGEN
MKB**

**AANSLUITING HOGER
OPGELEIDEN OP
ARBEIDSMARKT**

**BEVORDERING
DUURZAME ENERGIE**

REACT-EU

Versterking regionale innovatiekracht

De regionale innovatiekracht is belangrijk voor onze economische groei en concurrentiepositie. De innovatiekracht van Zuid-Nederland wordt bepaald door de mate waarin bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën, producten en processen die daadwerkelijk een verschil maken in ons dagelijkse leven.

Met behulp van subsidie stimuleert het OPZuid samenwerkingsprojecten tussen organisaties uit verschillende sectoren en over provinciegrenzen heen. Projecten richten zich bijvoorbeeld op de ontwikkeling van proeftuinen, living labs, proeffabrieken, fieldlabs, pilots en demo's.

€ 77.314.960

Verleende subsidie

€ 175.245.437

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

53

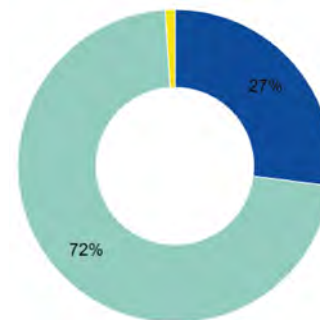
Projecten

507

Ondersteunde organisaties
(383 uniek)

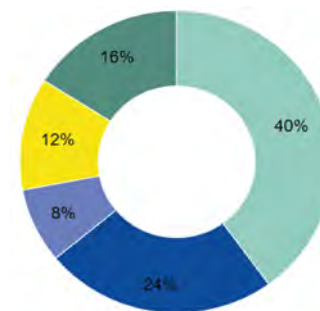
Wist u dat...

- de partners binnen het project SLEM hebben gewerkt aan een toepassing voor de Smart-bumper license plate recognition?
- binnen het project Holland robotics logistiek acht demonstraties op het gebied van robotica voor logistiek zijn gerealiseerd, waarin diverse innovatieve componenten zijn geïntegreerd?
- Aquavalley Reloaded het project feestelijk afsloot op 6 juli 2023 in aanwezigheid van gedeputeerde Jo-Annes de Bat?
- de Cesar warmte-accu de grootste innovatie is die in Ecodorp Boekel is uitgetest en dat deze ook geïnstalleerd is op andere locaties?
- Mosa Meat nu beschikt over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 11,4 M
- Afgeronde projecten: € 30,7 M
- Nog beschikbaar: € 0,3 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 42,1 M
- Provincie: € 20,4 M
- Rijk: € 14,8 M
- Privaat: € 70,2 M
- Overig publiek: € 27,7 M

Topcluster **

- HTSM: € 20,2 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 13,2 M
- Chemie & Materialen: € 14,0 M
- Life Sciences & Health: € 4,8 M
- Maintenance: € 15,9 M

Maatschappelijke uitdaging **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 25,6 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 10,1 M
- Klimaatactie hulpbronnefficiëntie: € 14,5 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 13,1 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,6 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 10,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering innovatievermogen mkb

Het is voor het mkb vaak lastig om na de onderzoeksfase de stap te zetten naar de daadwerkelijke ontwikkeling van een innovatie. Dat kost veel tijd en grote investeringen die een individuele mkb'er vaak niet op kan brengen en waarvoor hij geen externe financiering krijgt. OPZuid-subsidie helpt het mkb met het sneller op de markt brengen van producten, processen en diensten om zo het innovatievermogen binnen het mkb te bevorderen.

€ 16.503.477

Verleende subsidie

€ 55.880.996

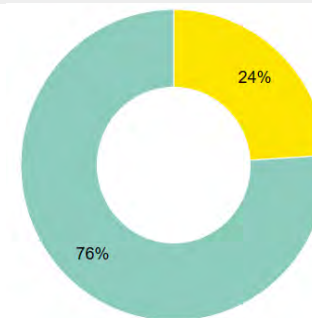
Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

62

Projecten

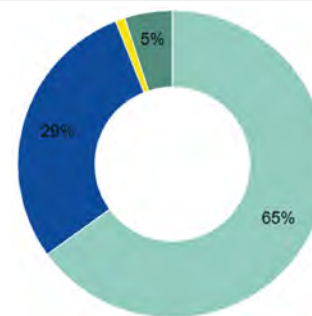
125

Ondersteunde organisaties
(112 uniek)

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 0,0 M
- Nog beschikbaar: € 5,0 M
- Afgeronde projecten: € 16,2 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 16,2 M
- Provincie: € 0,3 M
- Privaat: € 36,3 M
- Overig publiek: € 3,1 M

Topcluster **

- HTSM: € 7,5 M
- Chemie & Materialen: € 2,8 M
- Life Sciences & Health: € 2,8 M
- Logistiek: € 0,1 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 3,3 M

Maatschappelijke uitdagingen **

- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: €4,1 M
- Gezondheid, demografie en welzijn: € 5,8 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 2,9 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 1,7 M
- Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 1,0 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 1,0 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van Provincies

Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt

Het hbo- en wo-onderwijs sluit niet altijd goed aan op de arbeidsvraag naar technisch geschoolde mensen. Het OPZuid verbetert deze aansluiting door stimulering van onderwijsprogramma's en -voorzieningen waarbij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen betrokken zijn en waarbij wordt ingespeeld op de kwalitatieve eisen die het bedrijfsleven stelt aan technisch talent.

€ 13.888.806

Verleende subsidie

€ 30.148.036

Geinvesteerd in Zuid-Nederland

16

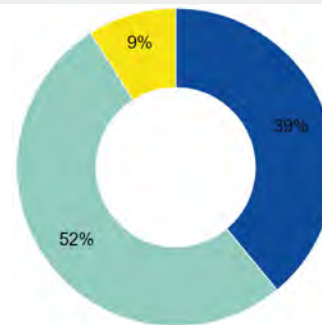
Projecten

110

Ondersteunde organisaties
(88 uniek)

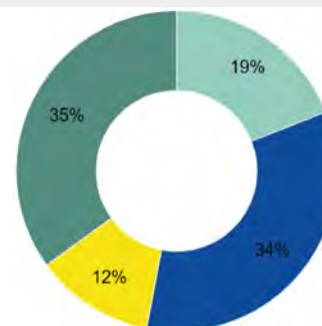
Wist u dat...

- het project MATCHUP de analytisch farmaceutisch chemische specialist van de toekomst opleidt?
- binnen het REACT-EU-programma er ook vijf projecten op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt zijn goedgekeurd?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 4,4 M
- Nog beschikbaar: € 1,0 M
- Afgeronde projecten: € 6,0 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 10,3 M
- Provincie: € 3,5 M
- Privaat: € 5,6 M
- Overig publiek: € 10,7 M

Topclusters **

- HTSM: € 8,1 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 0,8 M
- Maintenance: € 0,6 M
- Chemie & Materialen: € 2,5 M
- Life Sciences & Health: € 1,0 M
- Logistiek: € 0,9 M

Type aanvrager **

- Sectororganisatie: € 1,5 M
- mkb: € 1,5 M
- wo-instelling: € 6,1 M
- hbo-instelling: € 4,5 M
- Triple Helix: € 0,3 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering duurzame energie

De maatschappelijke uitdagingen duurzame energie en duurzaamheid in brede zin staan centraal bij dit thema. Projecten dragen bij aan energiebesparing en energietransitie, dat wil zeggen de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen, zoals zon, wind of water. Met OPZuid-subsidie ondersteunen we vooral het uittesten en de eerste toepassing van nieuwe technologieën en instrumenten in woonwijken.

€ 41.520.387

Verleende subsidie

€ 120.155.293

Geïnvesteed in Zuid-Nederland

42

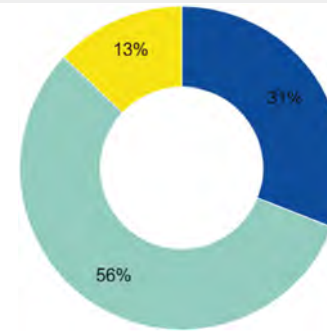
Projecten

148

Ondersteunde organisaties
(132 uniek)

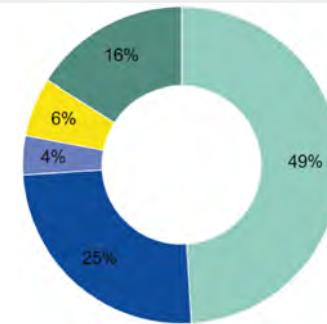
Wist u dat...

- Different Doors uit Budel het eerste bedrijfsgebouw heeft dat voldoet aan de klimaateisen van 2050?
- het project Zeeuwse slagkracht 100% duurzame energie opwekt uit de deining van vaarwater?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 10,4 M
- Afgeronde projecten: € 19,0 M
- Nog beschikbaar: € 4,6 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 29,4 M
- Privaat: € 59,4 M
- Rijk: € 4,6 M
- Overig publiek: € 19,2 M
- Provincie: € 7,5 M

Type project **

- Smart energie management: € 6,1 M
- Wijkgerichte aanpak: € 20,6 M
- Smart mobility: € 3,6 M
- Duurzame energieproductie: € 11,2 M

Type aanvrager **

- mkb: € 23,7 M
- wo-instelling: € 3,6 M
- Stichting: € 6,6 M
- Gemeente: € 7,2 M
- Woningbouwvereniging: € 0,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk

REACT-EU

EUROPESE UNIE

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
Mede gefinancierd in het kader van de respons
van de Unie op de COVID-19-pandemie.

REACT-EU is een directe reactie van de Europese Unie op de COVID-19 pandemie. De EU heeft in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor economisch herstel van de regio's als gevolg van de pandemie. Daarvan is ruim 50 miljoen euro naar Zuid-Nederland gegaan. Gezien de noodzaak om de middelen zo snel mogelijk in te kunnen zetten, is de keuze gemaakt om REACT-EU uit te voeren binnen de kaders van de lopende EFRO-programma's, zoals voor Zuid-Nederland het OPZuid. REACT-EU-projecten zijn innovatief, startklaar en dragen bij aan één van de vijf maatschappelijke transitie van de nieuwe Regionale Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie, de RIS3 2021-2027. De provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland hebben voor REACT-EU elk afzonderlijk specifieke subsidiabele activiteiten benoemd die van belang zijn voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie binnen hun provincie. Meer informatie over de subsidiabele activiteiten per provincie vindt u in deze [factsheet](#).

€ 54.177.733

Verleende subsidie

€ 104.767.051

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

43

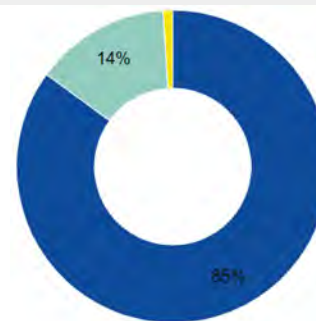
Projecten

248

Ondersteunde organisaties
(221 uniek)

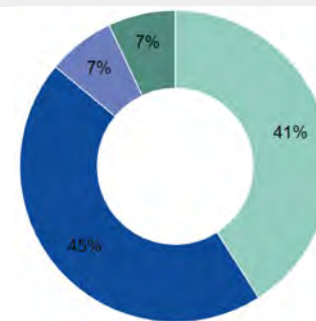
Wist u dat...

- het merendeel van de REACT-EU-projecten hun doelstellingen heeft behaald ondanks de korte doorlooptijd?
- Limburg Herstelt en Versnelt direct heeft bijgedragen aan de ontwikkeling en realisatie van innovatieprojecten, business cases en internationaliseringsplannen op individueel niveau bij ruim 750 mkb'ers die de doelgroep waren van het project?
- in de gemeente Meierijstad op de locatie Noordkade (een voormalig CeHaVe-complex) industrieel erfgoed een nieuw leven krijgt, namelijk the chocolate factory?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 40,6 M
- Afgeronde projecten: € 6,8 M
- Nog beschikbaar: € 0,1 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 47,3 M
- Privaat: € 43,0 M
- Rijk: € 6,7 M
- Overig publiek: € 7,6 M

Type project **

- HTSM: € 7,0 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 12,4 M
- Maintenance: € 1,8 M
- Smart mobility: € 2,4 M
- Life Sciences & Health: € 9,6 M
- Overige: € 7,3 M
- Wijkgerichte aanpak: € 1,9 M
- Smart energy management: € 0,4 M
- Chemie & Materialen: € 3,8 M
- Duurzame energieproductie: € 1,4 M
- Logistiek: € 6,2 M

Type aanvrager **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 6,4 M
- mkb: € 9,8 M
- wo-instelling: € 2,1 M
- Sectororganisatie: € 4,8 M
- hbo-instellingen: € 3,9 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,2 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 8,6 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 7,3 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 5,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Over Stimulus

Topdrukke en groei voor Stimulus in 2023

In 2023 waren er grote geopolitieke verschuivingen en kwam er nog meer nadruk op de zelfredzaamheid van Europa. Er was daardoor volop aandacht voor innovatie en samenwerking. De Europese subsidieprogramma's staan dan ook meer dan ooit in de schijnwerpers. Daarbij ontwikkelde de Europese Commissie een eisenpakket met bijvoorbeeld klimaattoetsen en aanscherping van het principe 'Do No Significant Harm'. In deze turbulente omgeving beleefde Stimulus Programmamanagement een jaar van topdrukke.

"Het jaar 2023 is voor Stimulus Programmamanagement een druk overgangsjaar geweest", blikt Hans Overbeek terug. "De oudere programma's, zoals OPZuid 2014-2020 en REACT-EU liepen af, waardoor Stimulus een hausse aan vaststellingen te verwerken kreeg. Het ziet er naar uit dat we de doelstellingen van de programma's hebben behaald."

Transities

In 2023 gingen ook enkele nieuwe subsidieprogramma's uit de startblokken. Het JTF is één van deze programma's. Aan Stimulus de taak om 175 miljoen euro weg te zetten bij goede projecten in de specifieke JTF-regio's in Zuid-Nederland. Dit is gelukt door aan de voorkant vertrouwen bij aanvragers te wekken, zodat zij aan de slag gingen met de voorbereiding van grote plannen. Deze moesten voldoen aan klimaattoetsen en strengere regels voor het principe 'Do No Significant Harm'. Dit principe houdt in dat projecten geen significante schade mogen veroorzaken aan het leefmilieu. Ik denk dat dat we er als Stimulus trots op kunnen zijn dat de Deskundigencommissie veel projecten een positieve beoordeling heeft gegeven en er werk gemaakt kan worden van de transitie van de chemische industrie."

Ruimte voor innovatie

Het nieuwe OPZuid 2021-2027 kwam in 2023 moeizaam van de grond. Overbeek: "Dit kwam ten eerste door 'verdringing'. Er waren ook alternatieve financieringsmogelijkheden door REACT-EU en het JTF. Ten tweede voegden de provincies bij de eerste openstelling specifieke wensen toe die belemmerend bleken te zijn voor innovatie. Innoveren is ruimte geven, zowel voor nieuwe projecten als samenwerkingsverbanden. In de latere openstellingen van 2023 zijn de oorspronkelijke kaders van de RIS en het OP weer gehanteerd wat resulteerde in een stijging van het aantal aanvragen."

Extra uitdaging

Het MIT-programma heeft in 2023 opnieuw bewezen een goede aanvulling te zijn op de programma's. Aanvragers dienen na hun R&D-project of een haalbaarheidsstudie steeds vaker een aanvraag in bij bijvoorbeeld het OPZuid-programma. "Het experimentele karakter van het MIT-programma vormt wel een extra uitdaging voor de programmamanagers en de juristen. Goede communicatie bij een afwijzing leidt tot minder bezwaarschriften bij prille ondernemers. Dat is zonder meer een flinke verbetering van ons werkproces", concludeert Overbeek.

Ook de toekomst van de landbouw hield Stimulus flink bezig. "De aanvragen voor regeling Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) hebben we versneld afgewikkeld. Daarnaast is het GLB opengesteld in drie provincies. De openstellingskalender voor 2024 is zo goed als klaar, dankzij flinke juridische inzet van Stimulus."

Vernieuwde bedrijfsvoering

Overbeek stelt dat de successen met de programma's staan of vallen bij een goede bedrijfsvoering. "Stimulus heeft dit jaar een flinke groei doorgemaakt. We zijn in 2023 gegroeid naar een organisatie van meer dan 50 medewerkers. Ondanks de drukte hebben we ook tijd gevonden om nieuwe collega's in te werken. We zijn gaan werken met Coördinerende Programmamanagers per programma, die daarvoor een managementtraining hebben gevolgd. We kunnen zeggen dat we – in bijna 30 jaar – een volwassen uitvoeringsorganisatie zijn geworden met erkende experts. In 2024 bestaan we 30 jaar en dit gaan we vieren met onder meer een symposium in het Evoluon, een reünie van oud-medewerkers en een internationale conferentie."

Hans Overbeek, Hoofd Stimulus Programmamanagement

Tweede plaats Informatiebeveiliging

Stimulus veroverde in 2023 de tweede plaats op het gebied van digitale weerbaarheid binnen de provincie Noord-Brabant. Alleen het Kabinet van de Commissaris van de Koning scoorde beter dan Stimulus. Bij Stimulus traptten slechts drie van de meer dan vijftig medewerkers in een val van een 'mystery guest' die de informatiebeveiliging testte via de e-mail. Gemiddeld scoorde de provincie 65%, dus twee op de drie medewerkers doorstonden de test van de 'mystery guest' niet.

In 2023 doorstond Stimulus de test voor informatiebeveiliging glansrijk.

Financieel beheer

De Auditdienst van het **ministerie van Financiën** is gestopt met systeemaudits voor Stimulus. Het foutenpercentage door de jaren heen bleek zo laag, dat het ministerie dit niet langer nodig vond. De auditdienst gaat daarom over tot steekproefcontroles op basis van data uit Business Central.

Het **Rijk** daagt de rol van Certificeringsautoriteit aan Stimulus over. Deze boekhoudfunctie gaat Stimulus zelf uitvoeren.

De **Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)** heeft voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) van de Europese Unie Stimulus Programmamanagement aangewezen als gedelegeerde uitvoeringsorganisatie (delegated body) voor Noord-Brabant, Gelderland en Limburg. Dit is het grootste gebied in Nederland waar de transformatie van de landbouw moet plaatsvinden. RVO schaft de controles af en gaat over tot audits.

Hans Overbeek: "Natuurlijk zijn we trots op het grote vertrouwen van de Europese Commissie en het Rijk in het financiële beheer van Stimulus Programmamanagement."

Er zijn diverse wijzigingen in het financieel beheer door Stimulus.

Wij zijn Stimulus!

De snelle groei heeft geleid tot een verjonging van het Stimulusteam. Wat we horen van de nieuwe garde? We willen graag bij Stimulus werken, omdat:

- we hier onze vakkennis kunnen inzetten en verder ontwikkelen.
- we maatschappelijk relevant werk doen, met concrete projecten die het verschil kunnen maken.

Het team van Stimulus!

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

©FOTO'S

Ecodorp Boekel, Einstein Telescope Technologies, Mosa Meat
Industriële robotica Innovatie, Stichting Zeeschelp,
Different Doors

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT NIEUWE ECONOMIE

Jaarverslag JTF-Zuid-Nederland **2023**

Inleiding

pagina 2

Projecten

pagina 3

Facts & figures

pagina 7

Inleiding

Het Just Transition Fund (JTF) draagt bij aan de overgang naar een Klimaatneutraal Europa. Hoofddoel van het JTF is regio's die sterk afhankelijk zijn van inkomsten en werkgelegenheid uit fossiele brandstoffen op een rechtvaardige en gelijkwaardige manier in staat te stellen een energietransitie in te gaan. Een transitie die rekening houdt met de sociale- en economische aspecten en de milieueffecten. Het totale JTF-budget voor Nederland bedraagt circa € 630 miljoen. Het programma loopt van 2021 tot 2027.

JTF in Nederland

De voor lidstaat Nederland bestemde financiële JTF-middelen gaan naar zes regionale gebieden (COROP-gebieden) die voor grote transitieopgaven staan. Dit zijn West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost, Zuid-Limburg, Groningen, IJmond en Groot-Rijnmond. Deze regio's hebben met relevante stakeholders een regionaal transitieplan opgesteld. De grootste opgaven zijn het versnellen van de energietransitie, het vernieuwen van de economie en het veerkrachtig maken van de arbeidsmarkt. De drie Zuid-Nederlandse JTF-gebieden ontvangen ieder circa € 58,5 miljoen aan JTF-middelen.

De uitvoering van het fonds

De ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), provincies en gemeenten bundelen de krachten om gezamenlijk het JTF-programma vorm te geven en uit te voeren. Uitvoering Van Beleid, onderdeel van het ministerie van SZW, vervult de rol van beheerautoriteit. Het JTF-programma wordt in de zes regio's uitgevoerd door drie intermediaire instanties: Stimulus Programmamanagement (Zuid-Nederland), Kansen voor West (West-Nederland) en SNN (Noord-Nederland).

Wist u dat...

- er veel openstellingen waren in 2023? Dit waren zowel tenders als first come first served-procedures. Daardoor was het bijna continu mogelijk om projectvoorstellen in te dienen.
- er ook in 2024 weer volop mogelijkheden zijn om subsidie aan te vragen binnen alle sporen?
- het de moeite loont om bij first come first served-procedures zo snel mogelijk in te dienen? Bij afwijzing kan opnieuw worden ingediend. De ervaring leert dat afgewezen projecten na feedback van de Deskundigen commissie bij een tweede indiening vaak wel succesvol zijn.
- er met JTF enorm wordt geïnvesteerd in opleidingen voor toekomstige banen in de techniek en chemiesector?
- de groene energievoorziening voor de industrie met JTF een enorme boost krijgt?

Drie sporen

1. Innovatie

De middelen voor het innovatiespoor gaan naar projecten die leiden tot economische diversificatie, modernisering en omschakeling.

2. Investerings in technologie, systemen en infrastructuur

De middelen die gereserveerd zijn voor dit spoor gaan naar projecten die de 'hardware' ontwikkelen die nodig is voor de transitie.

3. Arbeidsmarkt

De helft van de beschikbare middelen is gereserveerd voor arbeidsmarkt gerelateerde projecten. Het gaat daarbij om het creëren van nieuwe werkgelegenheid, bij scholing en omscholing van werknemers en werkzoekenden, hulp bij het zoeken naar werk voor werkzoekenden en actieve integratie van werkzoekenden. Hierbij ligt extra focus op jongeren.

Projecten in de schijnwerpers

'Beter sorteren van plastic nodig voor recyclen'

Brightlands Circular Space

Maar liefst 70 procent van het ingezamelde plastic afval in Europa wordt niet gerecycled en eindigt in de verbrandingsoven of op de stortplaats. Veel afval is niet geschikt voor hergebruik, omdat het vervuild is. Het bevat bijvoorbeeld stukjes ijzer of voedselresten. Dit moet en kan anders, vindt Brightlands Circular Space. Deze joint venture van Brightlands Chemelot Campus, Universiteit Maastricht en TNO werkt aan een unieke sorteerplant voor plastic afval.

"We moeten naar een circulaire economie waarin we grondstoffen kunnen hergebruiken en zo min mogelijk CO2 uitstoten. Het recycelen van materialen – waaronder plastic – is daar een onderdeel van", legt programmamanager Ardi Dortmans uit. "Het beter en efficiënter sorteren van ingezameld plastic is daarvoor een essentiële eerste stap. Om dit echt goed te doen is een slim proces nodig dat we flexibel kunnen inzetten, want de kwaliteit van de aanvoer van het ingezamelde plastic varieert nogal. Daarnaast is het belangrijk dat dit op grote schaal werkt. Met behulp van de JTF-subsidie van 5 miljoen euro kunnen we een demonstratieplant bouwen om dit te testen."

De nieuwe plant die in 2026 aan de ingang bij de noordzijde verrijst heeft een omvang van maar liefst acht voetbalvelden. Het complex wordt beeldbepalend en staat voor de circulariteit van de vernieuwde Brightlands Chemelot Campus.

Project: Beter sorteren van plastic nodig voor recyclen

Projectpartners:

1

Looptijd:

36 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 5.000.000

Private bijdrage: € 5.000.000

Mechanisch en chemisch recycelen

Hoe werkt het recycelen van huishoudelijk gebruikt plastic in de praktijk? Huishoudens zetten hun afvalcontainer met plastic aan de weg, een vuilniswagen haalt het op en levert het af bij de sorteerplant. Dan zijn er twee routes om het afval te recycelen: de chemische en de mechanische route. Mechanisch betekent het afval fijnhakken tot kleine deeltjes. Als het afval goed gesorteerd is, kan dit met ongeveer 50 procent van het afval. Chemisch recycelen betekent het afval afbreken tot wat het was: polymeren. Dit kan alleen als de ingangsstromen niet te vervuild zijn, wat helaas nog vaak wel het geval is. Daarom moet het plastic afval goed gesorteerd en voorbehandeld worden.

Slim en flexibel

"Het echt goed sorteren en voorbereiden van ingezameld plastic is complex", zegt Dortmans. "We kennen de stappen die we moeten nemen, maar moeten deze nog perfectioneren. We weten ook dat we flexibiliteit in het proces nodig hebben, want de hoeveelheid en kwaliteit van het afval varieert. De sorteerinstallatie die we gaan bouwen moet dit allemaal perfect kunnen. Met het analyseren en gebruiken van grote hoeveelheden data – oftewel machine learning – gaan we dit voor elkaar krijgen."

De lat hoog

Het consortium heeft de lat hoog liggen. "We willen hoogwaardige plastics produceren. Deze moeten bijvoorbeeld geschikt zijn voor de verpakkingen van naalden in ziekenhuizen of verpakking van voeding. Plastic kent zoveel toepassingen, het is ondenkbaar dat deze er niet meer zouden zijn. Plastics afschaffen is gewoonweg onmogelijk. Er zijn te weinig alternatieven en de alternatieven die er nu zijn, zijn niet milieuvriendelijker. De oplossing is de plastics zolang mogelijk in de keten houden. Kortom, we moeten toe naar een circulaire economie."

Bedrijfsvoering

Om echt circulair te worden moeten bedrijven volgens Ardi Dortmans totaal anders gaan kijken naar hun bedrijfsvoering. "De hele bedrijfsketen moet circulair zijn. Als bedrijf kijk je dus niet alleen naar jouw klant in de keten, maar besef je dat je onderdeel bent van de hele cirkel: van productie tot hergebruik van materialen. Om de stap naar de circulaire economie te kunnen maken, is intensieve samenwerking van de gehele keten nodig. Dát is eigenlijk de grootste transitie die we de komende tijd moeten gaan doormaken. Dat gaat niet zomaar, daar moet je mee gaan oefenen en ook dat is onderdeel van ons project."

Experimenteren

Dat experimenteren en oefenen met circulariteit gebeurt in Brightlands Circular Space. Deze is opgebouwd uit vier onderdelen waar de sorteerfaciliteit er één van is. Andere onderdelen zijn: het House for Circular Co-creation, de Polymer Processing Faciliteit en de Skid, Pilot en Demonstrator Faciliteit. Daarmee wordt Brightlands Circular Space een inspirerende ontmoetings- en innovatieplek voor circulaire plastics. Ondernemers, onderzoekers en consortia kunnen gebruik maken van state-of-the-art faciliteiten. Bijvoorbeeld voor de co-creatie van nieuwe verdienmodellen, oplossingen voor vraagstukken als sortering en voorbehandeling van gebruikte fossiele plastics. Of denk aan de mogelijkheden voor het ontwikkelen en testen van nieuwe materialen en recyclingtechnologieën. Brightlands Circular Space wordt gebouwd van 2024 tot 2025/26.

Programmamanager Ardi Dortmans: "Brightlands Circular Space is een uniek project. De samenhang van de onderdelen, de brede samenwerking en de grote schaal maken nieuwe circulaire samenwerkingen en businessmodellen mogelijk." Meer info: www.brightlandscircularspace.com

Inspiratie voor andere sectoren

De uiteindelijke ambitie van Brightlands Circular Space reikt verder dan die van de wereld van plastics. Dortmans: "Recycling is op allerlei gebieden op grote schaal nodig. Denk aan textiel en electronic waste. We hopen een inspiratiebron te zijn voor deze sectoren."

Altijd en overal groene energie, ook bij weinig wind

Hogeschool Zeeland, lectoraat Delta

De industrie in de JTF-regio Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost maakt zich klaar om de overstap te maken van fossiele brandstoffen naar groene energie. Deze energie – bijvoorbeeld wind – is genoeg aanwezig in de regio. De uitdaging is om vraag en aanbod hiervan op elkaar af te stemmen. De Hogeschool Zeeland onderzoekt dit samen met grootverbruikers, energieleveranciers en kennisinstellingen. Zij brengen zogenoemde flexibiliteitsmechanismen in kaart en geven deze in modellen weer. Dit levert puzzelstukjes op waarmee bedrijven hun energievoorziening kunnen vergroenen op een commercieel en technisch haalbare manier.

Maar liefst 75% van het Zeeuwse energieverbruik komt voor rekening van de industrie in de JTF-regio Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost. Binnen 25 jaar moet de energie-intensieve industrie in dit gebied volledig op groene energie draaien. “Dat is een uitdaging, maar zeker mogelijk”, zegt Roel Tolle, docent-onderzoeker bij de onderzoeksgroep Delta Power van de Hogeschool Zeeland. “Het betekent wel dat we van alle opties gebruik moeten maken om van fossiele brandstoffen af te komen. Met windenergie alleen redden we het niet. We moeten ook restwarmte gaan benutten en groen geproduceerde waterstof gaan inzetten.”

De ene dag waait het hard en de andere dag niet. Je wil windenergie wel flexibel kunnen inzetten en opslaan.

Project: Flexintensity

Projectpartners:

6

Looptijd:

36 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 2.178.801

Rijk: € 2.178.800

Private bijdrage: € 4.665.316

Flexibel

Het aanbod van groene energie is volgens Tolle voldoende, maar het probleem is dat het aanbod varieert. “De ene dag waait het bijvoorbeeld hard en de andere dag niet. Je wil deze energiebron wel flexibel kunnen inzetten en opslaan. Maar hoe sla je windenergie op als het energienetwerk al vol zit? Is een conversie naar waterstof een optie of werkt opslag in een batterij of een warmtebuffer beter?”

Eisen aan energieleverantie

De oplossingen voor flexibele energieleverantie moeten voldoen aan vier belangrijke eisen. De eerste eis is betrouwbaarheid. De industrie moet ervan op aan kunnen dat er altijd energie is. Niet alleen vandaag, maar ook morgen. De huidige energievoorziening heeft nu vaak als back-up gas en kolen, maar die zijn niet meer voorhanden als we overstappen op groene energie. Wat gaat dan onze back-up zijn om leveringszekerheid te garanderen? Ten tweede moet de energievoorziening robuust zijn. Dit betekent dat het aanbod altijd hetzelfde werkt. Door een wisselend energieaanbod mag niet opeens de spanning of netfrequentie veranderen. Dit kan weer voor uitval van processen in de industrie zorgen. De derde eis is: veiligheid. Aan een energiedrager zoals waterstof zitten veiligheidseisen vast. En als vierde eis is ook de economische haalbaarheid van de benodigde investering in flexibele energieleverantie energielevering van belang.

Flexibel inzetten

“Kortom, we willen energie flexibel gebruiken én voldoen aan de eisen van leveringszekerheid, robuustheid, veiligheid en betaalbaarheid”, zegt Tolle. “Om dit voor elkaar te krijgen brengen we de flexibiliteitsmechanismen in kaart. Een flexibiliteitsmechanisme is bijvoorbeeld het gebruik van een batterij, warmteopslag of conversie naar waterstof. Ook voor het transport van energie zijn diverse mogelijkheden. Bovendien zijn er aan de gebruikerskant flexibiliteitsmechanismen die we willen inzetten. Denk bijvoorbeeld aan het om de beurt opstarten van machines. Dat voorkomt een piek in de belasting van het energienet. Hoe flexibel de industrie kan omgaan met energie hangt af van het productieproces. Het maakt verschil

of we werken met een continu proces dat 24 uur per dag draait of produceren in batches.”

Complex en omvangrijk

Tolle: “Alle mechanismen aan de vraag- en aanbod kant gaan we in kaart brengen en dan in een model integreren. Het vraagstuk is complex en omvangrijk. Technisch gezien is het zo innovatief dat we niet precies weten wat we gaan tegenkomen. Ons doel is tot een rekenmodel te komen en dat te valideren. Het nieuwe aan ons project is dat we de flexibiliteitsmechanismen in zijn totaliteit in kaart brengen. Er zijn al wel modellen per systeem gemaakt, maar nooit als integraal geheel. En dat is wel belangrijk, want alle opties zijn nodig om van fossiele energie af te komen.”

Commercieel haalbaar

“Wanneer ons project geslaagd is? Als we op basis van ons rekenmodel technisch én commercieel haalbare oplossingen hebben waarmee bedrijven hun energievoorziening kunnen inrichten. Het is namelijk niet zo dat ‘one size fits all’. We bieden de industrie inspiratie en ideeën om hun energieverbruik duurzaam te maken, bijvoorbeeld door te elektrificeren of restwarmte in te zetten. Het is een complexe puzzel die de gebruiker zelf moet leggen, maar wij bieden de stukjes aan. Het mooie van onze kennisontwikkeling is dat niet alleen Zeeland er profijt van gaat hebben, maar ook andere deltagebieden in de wereld die dezelfde kenmerken hebben.”

Onmisbare partners

Gaat het lukken? “Ik denk het wel, want we hebben energieleveranciers en andere kennispartners aan boord. Denk aan Ørsted dat grootschalige wind op zee projecten ontwikkelt en realiseert. Zonder de JTF-subsidie van bijna 5 miljoen euro hadden we het project niet op zo’n grote schaal kunnen opzetten met zoveel partners. Dan was het bij literatuuronderzoek gebleven. Uiteraard is het ook belangrijk dat de juiste kennispartners bij het project betrokken zijn. Denk aan de universiteit van Gent die voorloopt bij de ontwikkeling van simulatiemodellen voor energietransport en netondersteuning. Ook aangesloten is het bedrijf Entris dat software ontwikkelt voor de optimalisering

Roel Tolle: “In Zeeland is volop windenergie. Het is de kunst deze energiebron flexibel in te zetten en de energie op te slaan.”

van industriële energiesystemen. Het lectoraat Delta Power van de Hogeschool Zeeland is gespecialiseerd in de integratie van energiesystemen en waterstoftoepassingen. Daarnaast legt het lectoraat Data Science zich toe op het maken van grafische interfaces. Ook het Zeeuwse mbo (Scalda) is aangesloten. Uiteindelijk hebben we ook monteurs nodig die de installaties in de industriële omgeving kunnen bouwen.”

Over Hogeschool Zeeland, Lectoraat Deltapower

Het lectoraat Delta Power doet onderzoek naar de mogelijkheden van deltagebieden om duurzaam energie op te wekken en op te slaan. Lees meer: www.hz.nl/onderzoek/kenniscentra-lectoraten/delta-power

Opleidingscentrum voor 'groene chemicus'

Treeport BCT Partners BV

In het Brabantse Zundert is in 2023 een nieuw opleidingscentrum uit de grond gestampt: ROOTZ. Het is hét kennis- en innovatiecentrum voor de boomkwekerij op Business Centre Treeport (BCT). 'Gewone chemici' worden er omgeschoold tot 'groene chemici'. Hiervoor ontving Treeport BCT Partners BV als eerste bedrijf in Zuid-Nederland een JTF-subsidie van ruim 7 ton.

"Bij chemie denken mensen eerder aan giftige stoffen en veiligheidsbrillen dan aan bomen, takken en bladeren. Daarin komt verandering", vertelt Peter Berben, programmamanager van ROOTZ. "Om echt groen te worden, zijn duurzame grondstoffen nodig in de chemiesector. En die kunnen verkregen worden uit bomen en planten. Daarvoor is specifieke kennis nodig en die hebben we in het opleidingscentrum ROOTZ dat in 2024 de deuren opent. Treeport BCT Partners BV werkt samen met GOVA, Van Aalburg en Groeibalans die elk hun expertise inbrengen."

De boomteeltsector is één van de belangrijkste en beeldbepalende sectoren in het buitengebied van diverse West-Brabantse gemeenten, zeker in Zundert.

Project: Opleidingscentrum Rootz: Transitie naar Groene Chemie binnen de Boomkwekerijen van de Toekomst

Projectpartners:

4

Looptijd:

36 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 705.089

Private bijdrage: € 705.851

Transitie versnellen

"De 'groene revolutie' in de chemie is een hele uitdaging", stelt Berben, "maar draagt op de lange termijn bij aan een meer circulaire en duurzamere wereld." De ROOTZ-opleiding is bedoeld voor mensen die in de traditionele chemie werken. Zij worden in twintig dagdelen opgeleid tot groene chemicus. Zij kunnen hun kennis meteen toepassen in de praktijk. Het doel van de opleiding is de transitie naar de groene chemie te versnellen.

Praktijkcases

Een groot deel van de opleiding staat in het teken van plantinhoudstoffen uit gewassen van de boomkwekerij. Ook is er aandacht voor technieken zoals stoomdestillatie, fermentatie, extractietechnieken voor kleurstoffen en conserveren van planten of delen daarvan. Daarnaast is er in de opleiding voor de deelnemende chemici volop ruimte om te sparren over praktijkcases uit de eigen beroepspraktijk. Door deze aanpak landt de kennis snel in de praktijk.

Klimaatneutraal

ROOTZ is gevestigd op het BCT-terrein dat duurzaamheid hoog in het vaandel heeft. Berben: "We hebben twee windmolens en er liggen tienduizenden zonnepanelen op de daken en op de wateropslag. Daaraan zijn onder andere de koelcellen verbonden. Opleidingscentrum ROOTZ heeft een practicumveld en practicumruimtes. Hier worden mensen die nu werken in de fossiele chemie en maakindustrie straks omgeschoold of bijgeschoold naar werk in duurzame chemie en biobased grondstoffenwinning. Dat is belangrijk voor de regio, want de chemische industrie moet vergroenen. In 2050 moeten we immers klimaatneutraal zijn."

Groene chemie

Opleidingscentrum ROOTZ geeft de boomteeltsector een boost in de regio West-Brabant en ver daarbuiten, want mensen worden er opgeleid voor het vinden van nieuwe toepassingen in de groene chemie. Het is één van de belangrijkste en meest beeldbepalende sectoren in het buitengebied van diverse West-Brabantse gemeenten, zeker in Zundert.

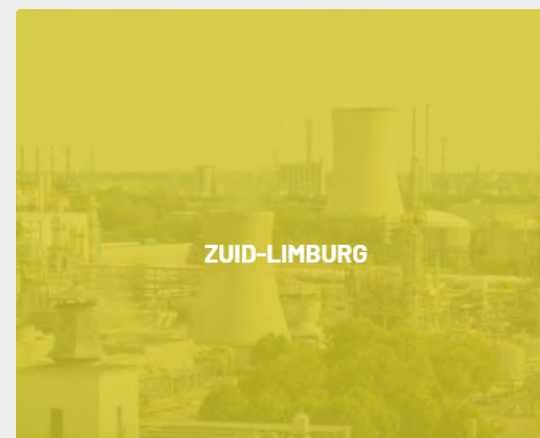
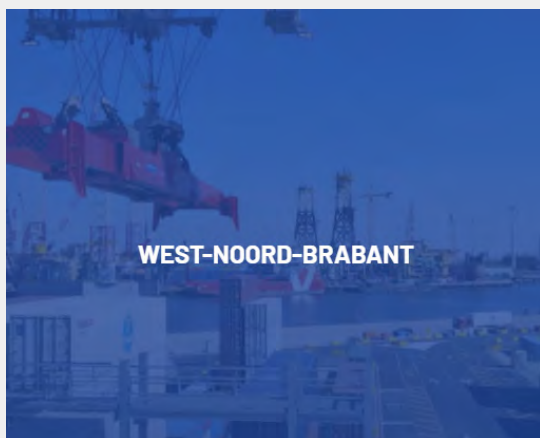
Peter Berben: "Door de aanpak van opleidingscentrum ROOTZ landt de kennis over groene chemie snel in de praktijk."

Over Coöperatieve Vereniging Treeport

De Coöperatieve Vereniging Treeport Zundert U.A. ontplooit initiatieven, voert projecten uit en organiseert activiteiten die bijdragen aan een gezonde en gebalanceerde boomkwekerijsector.

Op dit moment zijn zo'n kleine 200 boomkwekerijen, toeleveranciers, adviseurs en andere aan de boomteeltsector verbonden bedrijven lid van de organisatie. Treeport is zowel nationaal als internationaal actief. Lees meer: <https://www.treeport.eu/>.

Facts & figures

West-Noord-Brabant

De COROP regio West-Noord-Brabant is voor het JTF onderverdeeld in twee -gebieden. De Noordwestflank is 'kerngebied' voor de transitie in het aaneengesloten gebied van de gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen, Moerdijk, Steenbergen en Bergen op Zoom liggen het chemisch complex Moerdijk, de Amercentrale en de Green Chemistry Campus (Bergen op Zoom). Hier is de chemische industrie en fossiele energie geconcentreerd, en zijn de effecten van de klimaattransitie het grootst. Het overige deel COROP-regio is een 'ruimere cirkel'. Hierbij gaat het om de overige gemeenten in het COROP-gebied. Hoewel de chemie hier niet primair gevestigd is, worden de sociaaleconomische effecten van de transitie hier wel gevoeld.

Ontwikkelkansen

Nieuwe, duurzame banen in de regio:

- Transformatie van fossiele chemie naar groene chemie, met duurzame energiedragers en circulaire en (agro)biobased grondstoffen.
- Diversificatie: de transitie naar een groene chemie vraagt om andere (groene) energievoorziening, andere procestechnologie, andere grondstoffen (biobased en circulair), ander onderhoud, veranderingen in productieketens en andere logistiek. De transitie kan daarom alléén tot stand komen in nauwe samenwerking met andere sectoren buiten de chemie.

Diversificatie

Bij diversificatie ontstaat nieuwe werkgelegenheid in: de energiesector, HTSM (high systems and materials), ICT/data, Agrisector, logistiek, afval, Installatie- en maintenance, procesindustrie.

Begunstigden

Begunstigden zijn mkb, grootbedrijf (behalve productieve investeringen), non-profit organisaties, kennisinstellingen, opleidingsinstituten en overheden.

Openstellingen

Spoor 1 Innovatie

13 februari – 31 maart 2023
5 juni – 7 juli 2023
15 augustus – 11 september 2023

Spoor 2 Infrastructuur en energiesystemen

13 februari – 29 september 2023

Spoor 3 Arbeidsmarkt

13 februari – 29 september 2023

Gecombineerde openstelling (Spoor 1, 2, 3)

15 december 2023 – 31 januari 2024

€ 19.855.693

Verleende subsidie

€ 41.441.798

Geïnvesteed in West-Noord-Brabant

11

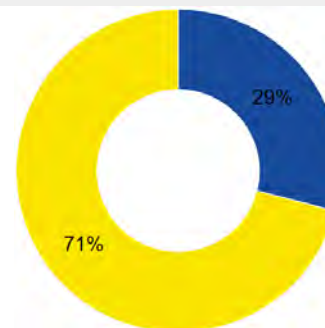
Projecten

25

Ondersteunde organisaties

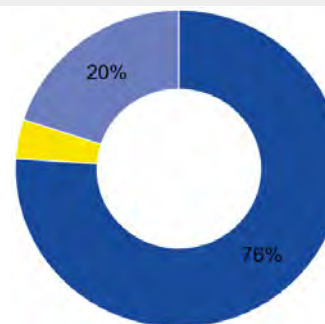
Wist u dat...

het West-Noord-Brabantse project Opleidingscentrum Rootz door de deskundigen is benoemd tot strategisch EU-project? Dat betekent dat het een belangrijke bijdrage levert aan de verwezenlijking van een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal Europa. Strategische EU-projecten worden door zowel de begunstigden als Stimulus Programmanagement extra in de schijnwerpers gezet.

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 15.135.483
- Nog beschikbaar: € 37.470.423

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 15.135.483
- Provincie: € 692.210
- Rijk: € 4.028.000

Subsidie per spoor over 2023 **

- Spoor 1: € 9.268.353
- Spoor 3: € 10.587.340
- Spoor 2:

Vanwege de stikstofproblematiek zijn er in West-Noord-Brabant geen JTF-subsidies in spoor 2 toegekend.

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Zeeuws-Vlaanderen/ Vlissingen-Oost

De energie- en grondstoffentransitie is van invloed op de gehele economie, maar raakt de energie-intensieve sectoren (fossiele energie, agrofood-industrie, chemische industrie, en procesindustrie) in het bijzonder. Juist in het perifere en dunbevolkte Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost is er het risico dat banenverlies leidt tot een negatieve spiraal van wegtrekkende inwoners en bedrijven. Om het verlies van banen op te vangen, zet de regio volop in op diversificatie en verduurzaming van de economie, om zo toekomstbestendige banen te creëren.

Waterstofeconomie

De inzet richt zich op het bouwen van een waterstofeconomie, afvang, opslag, hergebruik van CO2 als verdienmodel, duurzame elektriciteit ten behoeve van elektrificatie en warmte uitwisseling. Om nieuwe banen te creëren, én deze te vullen, zijn investeringen in technologie, systemen en infrastructuur, in nieuwe kennis en innovatie en om- en bijscholing, baanbegeleiding, en sociale inclusie noodzakelijk. Dat is niet alleen vanuit economisch perspectief noodzakelijk, maar raakt juist in Zeeuws-Vlaanderen en Vlissingen-Oost ook de leefbaarheid van het gebied. Banen en inkomens zijn immers noodzakelijk om voorzieningen in stand te houden.

Begunstigden

Begunstigden zijn het mkb, non-profit organisaties, kennisinstellingen, opleidingsinstituten en overheden. Daarnaast ondersteunt het JTF in Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost in specifieke gevallen ook grote ondernemingen.

Openstellingen

Spoor 1 Innovatie

13 februari – 31 maart 2023
5 juni – 7 juli 2023

€ 18.938.472

Verleende subsidie

Spoor 2 Infrastructuur en energiesystemen

13 – 27 februari 2023 (Preadviesaanvraag)
8 mei – 22 mei 2023
15 augustus – 11 september 2023

€ 85.813.775

Geïnvesteed in Zeeuws-Vlaanderen/Vlissingen-Oost

Spoor 3 Arbeidsmarkt

13 februari – 29 september 2023

5

Projecten

Gecombineerde openstelling (Spoor 1, 2, 3)

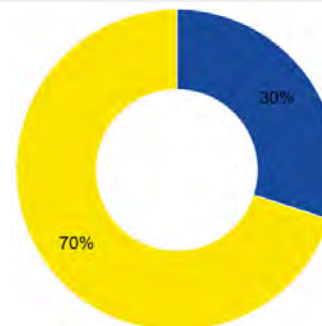
16 oktober – 15 december 2023

9

Ondersteunde organisaties

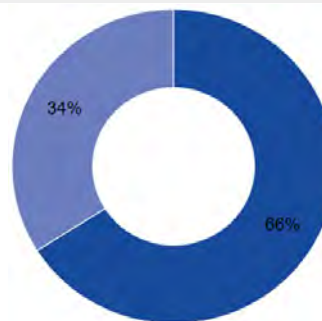
Wist u dat...

Het Zeeuws-Vlaamse project Energy Campus door de deskundigen is benoemd tot strategisch EU-project? Dat betekent dat het een belangrijke bijdrage levert aan de verwezenlijking van een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal Europa. Strategische EU-projecten worden door zowel de begunstigden als Stimulus Programmanagement extra in de schijnwerpers gezet.

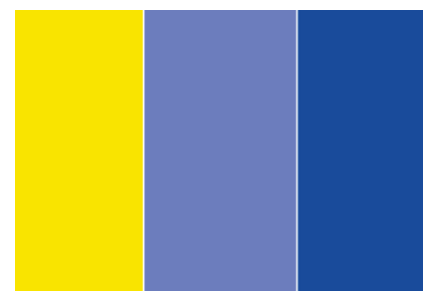
Uitputting subsidiebudget *

Lopende projecten: € 15.857.953
Nog beschikbaar: € 36.747.953

Projectfinanciering

Europese subsidie: € 5.857.953
Rijk: € 3.080.519

Subsidie per spoor over 2023 **

Spoor 1: € 6.161.040
Spoor 2: € 6.317.151
Spoor 3: € 6.460.281

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Zuid-Limburg

Het opvangen van de sociaaleconomische gevolgen van de energie- en grondstoffentransitie van de chemie staat centraal in de JTF-inzet van Zuid-Limburg. De fossiele chemie, gecentreerd op chemiecluster Chemelot, zorgt voor veel directe én indirecte banen. Veel fossiele banen gaan echter met de transitie naar een duurzame industrie verloren. Dit leidt ook tot baanverlies in andere sectoren. Ook zorgt de transitie ervoor dat er andersoortige kennis en vaardigheden aan werknemers in de chemie wordt gevraagd. Bovendien dreigt er een mismatch op de arbeidsmarkt te ontstaan: enerzijds neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe door de klimaattransitie, met name voor technisch en ICT-personeel, anderzijds beschikken werkzoekenden niet over de juiste skills om werk te vinden.

Chemelot cluster

Om deze transitie-effecten op te vangen, zet Zuid-Limburg het JTF in om nieuwe, duurzame banen te creëren, waarbij het Chemelot cluster als basis dient voor toekomstbestendige, duurzame werkgelegenheid in de groene chemie en in aanpalende sectoren (diversificatie). Daarbij ligt de focus op circulair materiaalgebruik (mechanische en chemische recycling, restafval als grondstof), biograndstoffen en een duurzame energievoorziening (elektrificatie, waterstof). Om binnen deze thema's tot nieuwe banen te komen, ondersteunt het JTF de ontwikkeling en toepassing van kennis en innovatie én investeringen in benodigde technologieën, systemen, infrastructuur. Ook ondersteunt het JTF arbeidsmarktinzet gericht op een veerkrachtige en weerbare beroepsbevolking in het licht van de transitie.

Begunstigden

Begunstigden zijn mkb, grootbedrijf (behalve productieve investeringen), non-profit organisaties, kennisinstellingen, opleidingsinstituten en overheden.

Openstellingen

Spoor 1 Innovatie

13 – 27 februari 2023 (preadiesaanvraag)
8 – 22 mei 2023
11 september – 16 oktober

Spoor 2 Infrastructuur

13 – 27 februari 2023 (preadiesaanvraag)
8 – 22 mei 2023
15 augustus – 11 september 2023

Spoor 3 Arbeidsmarkt

13 februari – 29 september 2023

Gecombineerde openstelling (Spoor 1, 2, 3)

15 december 2023 – 31 januari 2024

€ 17.908.187

Verleende subsidie

€ 78.810.906

Geinvesteerd in Zuid-Limburg

9

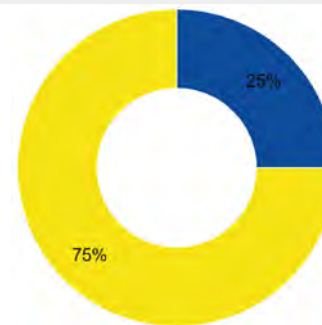
Projecten

17

Ondersteunde organisaties

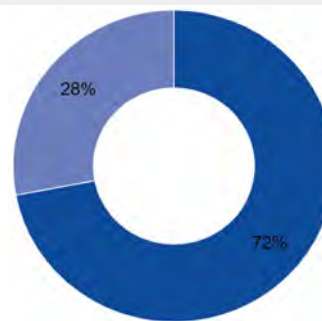
Wist u dat...

Startup ETB Global, gevestigd op Brightlands Chemelot Campus, een subsidie krijgt van ruim 4,4 miljoen euro uit het Europese Just Transition Fund (JTF). Hiermee gaat het bedrijf een testfabriek bouwen waar bio-butadien uit bio-ethanol, oftewel alcohol, wordt gemaakt.

Uitputting subsidiebudget *

Lopende projecten: € 12.908.187
Nog beschikbaar: € 39.697.719

Projectfinanciering

Europese subsidie: € 12.908.187
Rijk: € 5.000.000

Subsidie per spoor over 2023 **

Spoor 1: € 11.649.569
Spoor 2: € 500.000
Spoor 3: € 5.758.618

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

©FOTO'S

Brightlands Circular Space, Hogeschool Zeeland, lectoraat Delta Power, Treeport BCT Partners

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT IMPACT

Jaarverslag OPZuid 2021-2027 **2023**

Inleiding

pagina 2

Highlights

pagina 3

Projecten

pagina 4

Han Polman

pagina 8

Facts & Figures

pagina 9

Inleiding

Zuid-Nederland heeft met het EFRO-programma 2021-2027 (OPZuid) de ambitie uitvoering te geven aan de [Regionale Innovatiestrategie](#) voor Zuid-Nederland. Door de regionale kracht op economie, ondernemerschap en innovatie te benutten en te versterken, creëren we maatschappelijke én economische impact.

Het OPZuid draagt bij aan innovatieve oplossingen op vijf grote maatschappelijke transities die in Zuid-Nederland én mondiaal spelen en stelt marktpartijen in staat (inter)nationale marktkansen te benutten.

Vijf transities

De vijf transities – **energie, klimaat, grondstoffen, landbouw & voeding en gezondheid** – sluiten aan op de Green Deal en Europees en nationaal innovatiebeleid. Technologische kennis is belangrijk om tot doorbraken te komen, maar op zichzelf niet voldoende. De uitdaging is om de technologische én niet-technologische kracht van Zuid te benutten, door samenwerking binnen de regio maar juist ook over regiogrenzen heen. In het EFRO-programma geeft Zuid-Nederland deze inzet vorm via de beleidsdoelstelling ‘Een slimmer Europa’ en ‘Een groener Europa’.

Partners

Voor de periode 2021-2027 stelt de Europese Unie door middel van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 105 miljoen euro beschikbaar voor projecten die de innovatiekracht van Zuid-Nederland benutten voor economische én maatschappelijke impact. Het Rijk investeert nog eens 20 miljoen euro en ook de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg verstrekken cofinanciering.

Met deze middelen voeren bedrijven, kennisinstellingen en overheden, samen met burgercoöperaties, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en campusen, het OPZuid 2021-2027 uit.

Openstelling voorjaar 2023

In 2022 was de eerste openstelling van het programma. De tweede openstelling vond plaats in het voorjaar van 2023. Op 26 mei 2023 om 17:00 uur sloot het loket. Er zijn 29 volledige projectaanvragen ingediend. In totaal is hiermee bijna 20 miljoen euro aan EFRO-subsidie en ruim 7 miljoen provinciale cofinanciering aangevraagd. Het totale beschikbare budget (22 miljoen) is daarmee niet overvraagd.

Het thema ‘Landbouw en Voeding’ heeft de meeste aanvragen ontvangen en is daarmee samen met de thema’s ‘Grondstoffen’ en ‘Gezondheid’ overvraagd. Er zijn helaas geen projecten voor het thema ‘Klimaat’ ingediend. Budget dat overbleef, werd bij volgende openstellingen opnieuw beschikbaar gesteld.

Openstelling voorjaar 2023

Op 17 november 2023 om 17:00 uur sloot de derde openstelling van het OPZuid 2021 – 2027. Er zijn 50 projectaanvragen ingediend. In totaal is hiermee meer dan 35 miljoen euro aan EFRO-subsidie en ruim 13 miljoen provinciale cofinanciering aangevraagd. Het totale beschikbare budget van bijna 30 miljoen euro EFRO is daarmee overvraagd.

De thema’s Gezondheid, ‘Landbouw en Voeding en Energie’ zijn overvraagd. Uitzondering was opnieuw het thema ‘Klimaat’ met slechts 5 projecten. Het was het enige thema waarvoor meer subsidie beschikbaar was dan er is aangevraagd.

Wist u dat...

- het Stimulusteam in 2023 is gegroeid naar meer dan 50 medewerkers?
- de start-up Monkeys by the Sea € 907.777 subsidie heeft gekregen?
- het thema ‘Landbouw en voeding’ de meeste aanvragen heeft ontvangen bij de tweede openstelling van OPZuid 2021-2027?

Highlights

€ 24.795.193

Verleende subsidie OP-
Zuid-2021-2027

€ 8.740.284

Verleende provinciale bijdrage

€ 33.535.477

Geïnvesteed in Zuid-Nederland

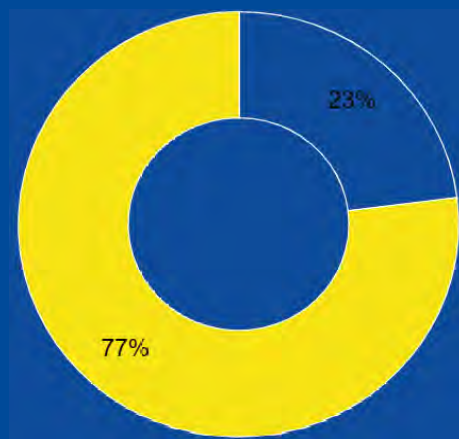
35

Projecten

147

Ondersteunde organisaties
(131 uniek)

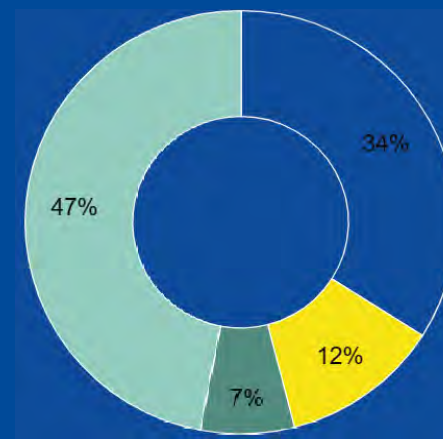
Subsidiebudget uitputting

Europese subsidie

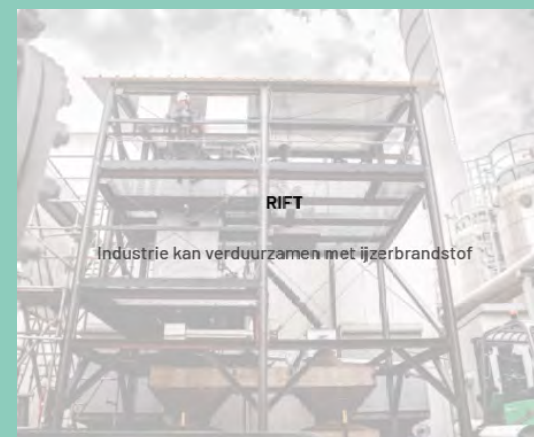
- Nog beschikbaar: € 80,5 M
- Lopende projecten: € 24,7 M

Projectfinanciering

- Privaat: € 34,2 M
- Europese subsidie: € 24,7 M
- Provincie: € 8,7 M
- Overig publiek: € 5,0 M

Projecten in de schijnwerpers

Teler kan zelf kunstmest produceren met Eindhovense vinding

VitalFluid

Kan een groenteteler zelf kunstmest maken in de kas? 'Jazeker. En er is alleen water, lucht en elektriciteit voor nodig', vertelt Paul Leenders. Hij is medeoprichter van VitalFluid BV, een spin-off van de Technische Universiteit Eindhoven die een Europese subsidie kreeg van 650.000 euro voor de Freya-unit. De provincie deed er nog bijna 184.000 euro bij. Waarom? De vinding kan zorgen voor een enorme stap richting duurzame landbouw. Kunstmestfabrieken slurpen namelijk energie en zorgen voor 5% van de broeikasgassen-uitstoot wereldwijd. Weten hoe de Freya-unit werkt? Bekijk de video.

Het proces van de Freya unit is uit de natuur afgekeken. Dit is al 100 jaar mogelijk, maar nu is de tijd pas echt rijp om het door te ontwikkelen

Project: Freya: natuurlijke stikstof voor het telen van gewassen

Projectpartners:

VitalFluid BV, Groentekwekerij 't Bleekerven BV, The Protein Brewery BV, Fykia BV, Kwekerij van der Vleuten, Division Q BV

Looptijd:

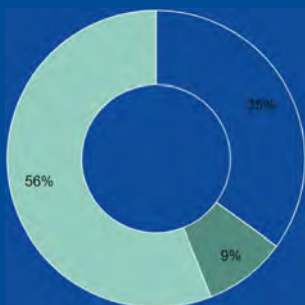
31 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 673.278

Overig publiek: € 175.435

Private bijdrage: € 1.074.937

VitalFluid Freya – OPZuid 2021-2027

Paul Leenders is een van de oprichters van VitalFluid, een Hightech bedrijf spinoff van de Technische Universiteit in Eindhoven. Hij vertelt in deze video over het project Freya: Natuurlijke stikstof voor het telen van gewassen.

Lees meer over VitalFluid: www.vitalfluid.com

Van grijze naar groene daken

Knaapen Groep

Onbenutte daken van sociale woningen vergroenen? Mét zonnepanelen, mét beplanting en mét ingebouwde nestkasten? Met een Europese subsidie ontwikkelde Knaapen een totaal nieuw dak: ROEF. Het dak is een oplossing voor hittestress, wateroverlast en vergrijzing van de stad. Technisch manager Rob Pittens legt in deze video uit waarom dit een geweldig alternatief is voor het traditionele pannendak.

Roef: Het slimme groene dak dat de natuur weer een thuis biedt in de stad.

Project: Van vergrijzing naar vergroening op sociale huurwoningen

Projectpartners:

Knaapen Groep BV, A&T Prefab, Van Schadewijk Hoveniers BV

Looptijd:

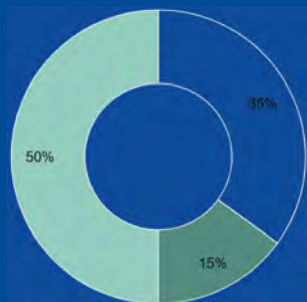
36 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 840.448

Overig publiek: € 360.192

Private bijdrage: € 1.200.640

Van grijze naar groene daken – OPZuid 2021-2027

Rob Pittens neemt ons mee naar de wijk waar de eerste vijf pilot woningen van het ROEF-concept staan. Dit in samenwerking met Van Schadewijk Hoveniers B.V. en A&T Prefab.

Lees meer over Knaapen: www.knaapen.nl

Industrie kan verduurzamen met ijzerbrandstof

RIFT

Het Eindhovense RIFT bouwt voor het eerst in de wereld een living lab voor ijzerbrandstoftechnologie. Hiervoor ontving het hightech bedrijf een OPZuid-subsidie. Daarnaast is het een van de vijftien bedrijven met een doorbraaktechnologie die ondersteund worden door Breakthrough Technology Fellowship, het investeringsfonds van Bill Gates. Mark Verhagen, oprichter en CEO van RIFT, vertelt over hoe ijzerbrandstoftechnologie werkt en waarom het de wereld gaat veroveren.

Mark Verhagen, CEO van RIFT: "Ons doel is om één gigaton CO2 te besparen per jaar vanaf 2050. Dat staat gelijk aan ongeveer zeven keer de huidige Nederlandse uitstoot".

Project: Living Lab Iron Fuel Technology

Projectpartners:

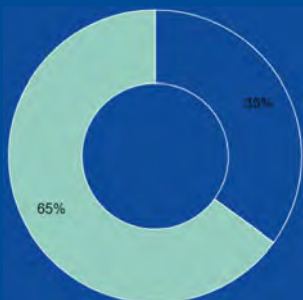
Renewable Iron Fuel Technology BV, Technische Universiteit Eindhoven,
Veolia Industriediensten BV Kingspan Unidek BV

Looptijd:

23 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 947.445
Private bijdrage: € 1.759.541

Living Lab Iron Fuel Technology – OPZuid 2021-2027

Mark Verhagen CEO van RIFT vertelt over het project Living Lab Iron Fuel Technology wat een samenwerking is met Veolia Nederland, Kingspan Unidek en de Technische Universiteit Eindhoven.

Lees meer over RIFT: www.ironfueltechnology.com

Focus op groener en slimmer

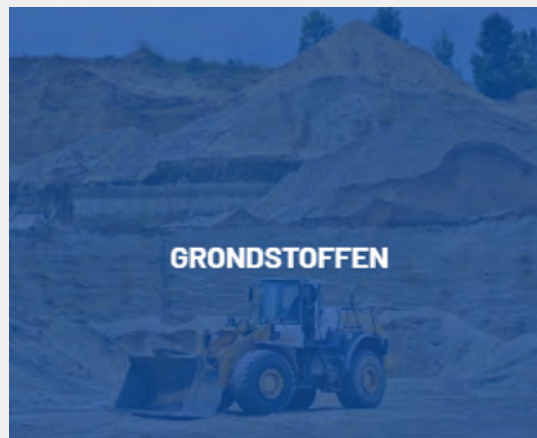
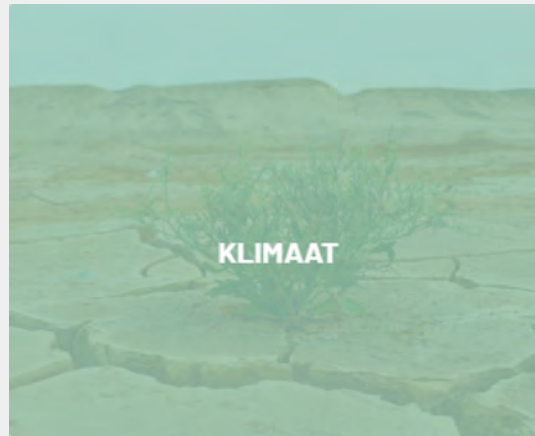
“Nog meer dan in de voorgaande periode, ligt de focus van het nieuwe OPZuid-programma op de transities op het gebied van klimaat, energie, grondstoffen, landbouw en voeding en gezondheid. Om deze te laten slagen, moeten we breed kijken en het nieuwe programma geeft daarvoor volop ruimte. Dat zie je terug in de diversiteit van projecten waarvan er enkele zijn uitgelicht in dit jaarverslag. De accenten zijn verschoven naar groener en slimmer, maar de aanpak van de programma's blijft gelijk. Die aanpak heeft zich intussen wel bewezen. Ik verwacht daarom dat het cohesiebeleid en het innovatiebeleid van de EU ook na de verkiezingen van 2024 overeind blijven.”

Han Polman

**Voorzitter Comité van Toezicht OPZuid
Commissaris van de Koning in de provincie
Zeeland**

FACTS & Figures OPZuid

Landbouw en voeding

In het kader van de landbouw- en voedingstransitie kunnen de volgende type acties in aanmerking komen voor subsidie:

- de ondersteuning van living labs en demonstraties in de reële omgeving, waarin bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld samenwerken en / of;
- de (door)ontwikkeling van innovaties binnen en tussen mkb en/of;
- de (door)ontwikkeling van vernieuwende interregionale en internationale waardenketens van bedrijven.

€ 6.317.353

Verleende subsidie

€ 8.351.599

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

10

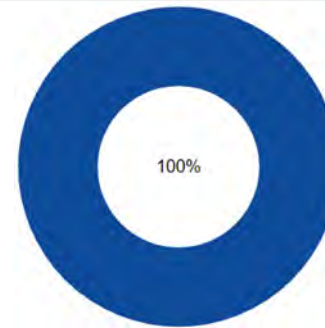
Projecten

44

Ondersteunde organisaties
(43 uniek)

Wist u dat...

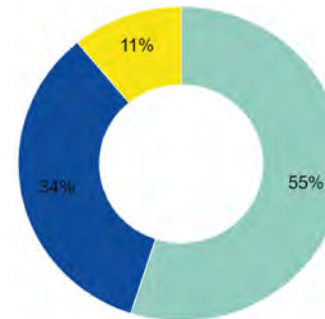
- Dutch Structuring Technologies (DST) het eerste bedrijf is dat een subsidie in de wacht heeft gesleept binnen het nieuwe OPZuid-programma? binnen het project Holland robotics logistiek acht demonstraties op het gebied van robotica voor logistiek zijn gerealiseerd, waarin diverse innovatieve componenten zijn geïntegreerd?
- de enthousiaste ondernemer Rob Dortmans ruim € 850.000 Europese subsidie ontvangt om een varkensboerderij om te zetten naar een zalmboerderij?
- een consortium van Zeeuwse en Brabantse bedrijven een subsidie hebben gekregen van € 907.777 euro voor verdere ontwikkeling van plant-based seafood?

Uitputting subsidiebudget

■ Lopende projecten: € 6,3 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

■ Europese subsidie: € 6,3 M

■ Provincie: € 2,0 M

■ Privaat: € 10,0 M

Klimaat

In het kader van de klimaattransitie kunnen de volgende type acties in aanmerking komen voor subsidie:

- de ondersteuning van living labs en demonstraties in de reële omgeving, waarin bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld samenwerken en/of;
- de (door)ontwikkeling van innovaties binnen en tussen mkb en/of;
- de (door)ontwikkeling van vernieuwende interregionale en internationale waardenketens van bedrijven.

€ 3.498.363

Verleende subsidie

€ 4.576.934

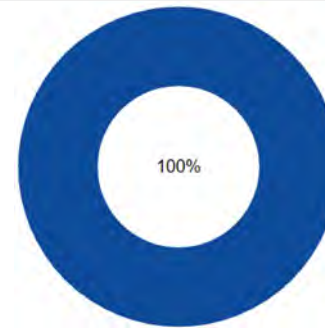
Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

4

Projecten

18 (18 uniek)

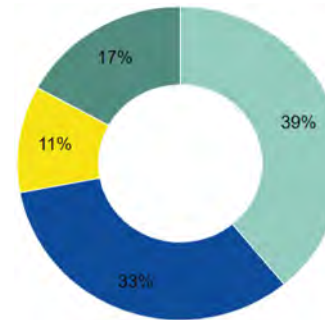
Ondersteunde organisaties

Uitputting subsidiebudget

■ Lopende projecten: € 3,5 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

■ Europese subsidie: € 3,5 M

■ Provincie: € 1,1 M

■ Privaat: € 4,1 M

■ Overig publiek € 1,8 M

Wist u dat...

■ het project 'Van vergrijzing naar vergroening op sociale huurwoningen' een plek heeft gekregen in het Milieumagazine?

Gezondheid

In het kader van de gezondheidstransitie kunnen de volgende type acties in aanmerking komen voor subsidie:

- de ondersteuning van living labs en demonstraties in de reële omgeving, waarin bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld samenwerken en/of;
- de (door)ontwikkeling van innovaties binnen en tussen mkb en/of;
- de (door)ontwikkeling van vernieuwende interregionale en internationale waardenketens van bedrijven.

€ 5.451.915

Verleende subsidie

€ 7.787.545

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

7

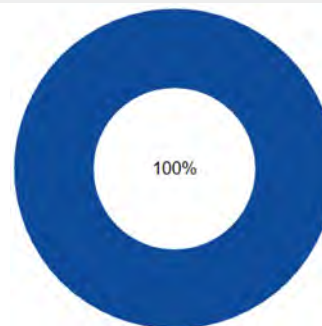
Projecten

32

Ondersteunde organisaties
(27 uniek)

Wist u dat...

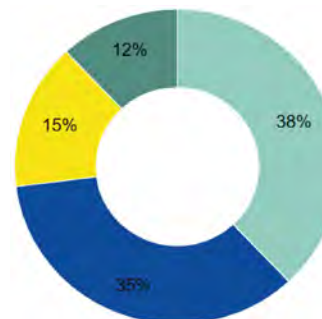
VivArt-X maar liefst € 482.195 subsidie uit Europa kreeg en de provincie Noord-Brabant daar nog eens € 206.654 bijlegde?

Uitputting subsidiebudget

Lopende projecten: € 5,5 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

Europese subsidie: € 5,5 M

Provincie: € 2,3 M

Privaat: € 5,9 M

Overig publiek: € 1,9 M

Grondstoffen

In het kader van de grondstoffentransitie kunnen de volgende type acties in aanmerking komen voor subsidie:

- de ondersteuning van living labs en demonstraties in de reële omgeving, waarin bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld samenwerken en/of;
- de (door)ontwikkeling van innovaties binnen en tussen mkb en/of;
- de (door)ontwikkeling van vernieuwende interregionale en internationale waardenketens van bedrijven.

€ 3.583.959

Verleende subsidie

€ 5.106.954

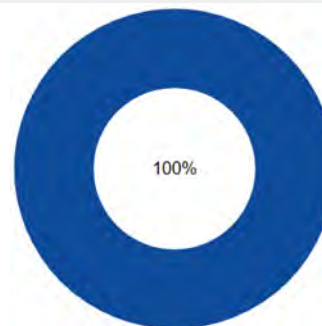
Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

6

Projecten

27

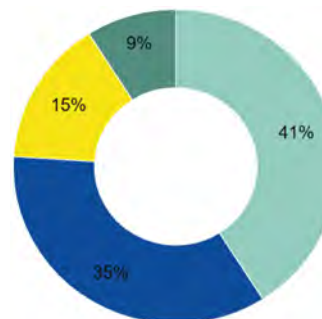
Ondersteunde organisaties
(25 uniek)

Uitputting subsidiebudget *

■ Lopende projecten: € 3,6 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

■ Europese subsidie: € 3,6 M

■ Provincie: € 1,5 M

■ Privaat: € 4,2 M

■ Overig publiek: € 0,9 M

Wist u dat...

ruim 50 mensen op 16 januari 2023 de voorlichtingsbijeenkomst over het Europese subsidieprogramma OPZuid 2021-2027 bezochten?

Energie

In het kader van de energietransitie kunnen de volgende type acties in aanmerking komen voor subsidie:

- de ondersteuning van living labs en demonstraties in de reële omgeving, waarin bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijk middenveld samenwerken en/of;
- de (door)ontwikkeling van innovaties binnen en tussen mkb en/of;
- de (door)ontwikkeling van vernieuwende interregionale en internationale waardenketens van bedrijven.
- het ondersteunen van het mkb bij de door het ontwikkelen van business cases, demonstratie in de reële omgeving, proefproductie, en eerste uitrol danwel initiële opschaling van innovaties die kunnen bijdragen aan hernieuwbare energieproductie en slimme energiesystemen, -netwerken en -opslag en/of;
- het lokaal in de praktijk brengen en doorontwikkelen van innovatieve vormen van duurzame energieproductie en energiesystemen, -netwerken en -opslag.

€ 5.943.603

Verleende subsidie

€ 7.712.445

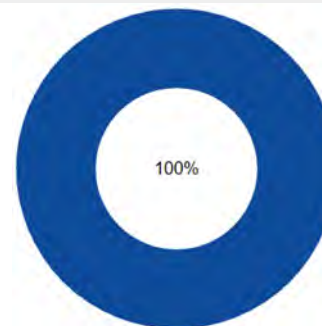
Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

8

Projecten

26

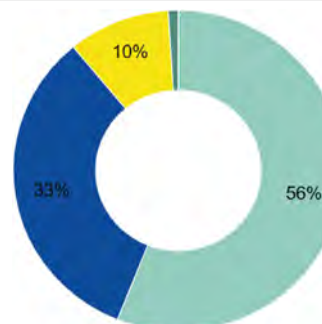
Ondersteunde organisaties
(25 uniek)

Uitputting subsidiebudget *

■ Lopende projecten: € 5,9 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

Projectfinanciering

■ Europese subsidie: € 5,9 M

■ Provincie: € 1,8 M

■ Privaat: € 10,1 M

■ Overig publiek: € 0,3 M

Wist u dat...

■ het Eindhovense bedrijf RIFT door het Breakthrough Technology Fellowship – het investeringsfonds van Bill Gates – is geselecteerd als een van de vijftien bedrijven met een doorbraaktechnologie wereldwijd?

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

©FOTO'S

VitalFluid
Knaapen Groep
RIFT

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

VAN EURO TOT ADVIES

Jaarverslag Voucherregeling VAB 2023

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

De agrarische sector blijft in beweging. Het aantal eigenaren van een agrarische bedrijfslocatie dat gestopt is, overweegt te stoppen of zich op een andere (agrarische) bedrijfslocatie wenst te richten, neemt toe in Noord-Brabant. De provincie Noord-Brabant heeft in samenwerking met Brabantse gemeenten, BrabantAdvies en Stimulus Programmamanagement om deze reden het initiatief genomen tot oprichting van het kennisplatform VABIMPULS. Met dit platform wordt nieuw perspectief geboden aan eigenaren van vrijgekomen en vrijkomende agrarische bedrijfslocaties (VAB's).

Vouchers

Voor een nieuwe perspectief in de vorm van een herbestemming zijn er twee type voucherregelingen (ter waarde van maximaal € 4.300, exclusief btw) waar eigenaren een beroep op kunnen doen:

- Een regeling voor stallen en schuren die al leeg staan.
- Een regeling voor stallen en schuren die in de toekomst leeg komen te staan.

Een voucher kan besteed worden aan de inzet van een onafhankelijke deskundige binnen VABIMPULS die een eigenaar vervolgens adviseert en ondersteunt bij het opstellen van een herbestemmingsplan.

Verlenging tot 2023

Vanwege grote belangstelling is de Subsidieregeling Vouchers Agrarische Bouwpercelen verlengd tot en met 2023. De aanpak helpt boeren een andere toekomst voor hun boerenbedrijf te vinden door herbestemming of sloop. In december 2023 liep de regeling af.

Wist u dat...

- er sinds 2017 tot en met 2023 in totaal 856 vouchers toegekend zijn?
- in bijna alle gemeenten (58 van de 62 gemeenten) in Noord-Brabant boeren VAB-vouchers aangevraagd hebben?
- er wellicht in 2024 nog een nieuwe openstelling komt?

Highlights

€ 2.950.611
Verleende subsidie

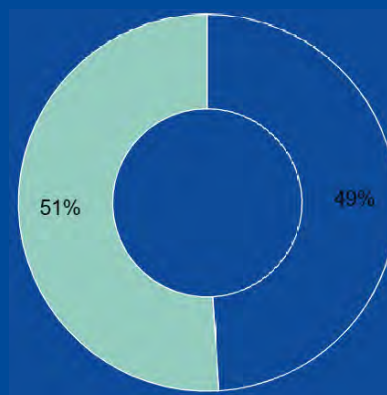
€ 3.669.083
Investering

856
Projecten

856
Ondersteunde organisaties

Projectenoverzicht

■ Lopende projecten: 426
■ Afgeronde projecten: 430

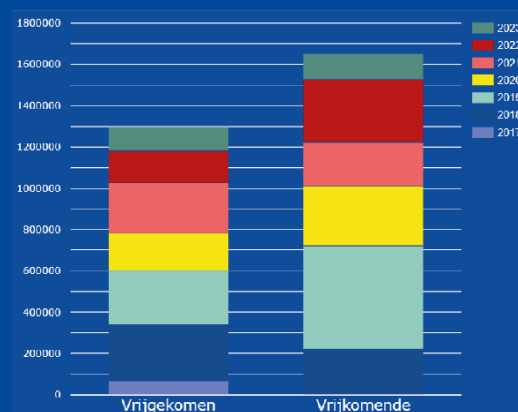
Vrijgekomen

■ 2023: € 113.821
■ 2022: € 156.301
■ 2021: € 244.862
■ 2020: € 181.096
■ 2019: € 262.520
■ 2018: € 270.022
■ 2017: € 69.475

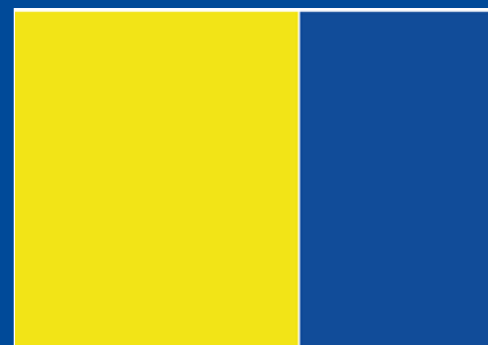
Vrijkomende

■ 2023: € 125.206
■ 2022: € 304.063
■ 2021: € 214.102
■ 2020: € 289.292
■ 2019: € 500.349
■ 2018: € 219.498

Verdeling subsidiebudget

Instrument

■ Vrijkomende agrarische
bouwpercelen: € 2,75 M
■ Vrijgekomen agrarische
bouwpercelen: € 2,05 M

Projecten in de schijnwerpers

“Bij VABIMPULS zie ik echte voorvechters voor hoge kwaliteit van het buitengebied”

Altijd had ze al het gevoel: “Mijn roeping moet nog komen!” Nu ze de oude veestal van haar ouders gaat herbestemmen tot bruisend wielercafé lijkt ze deze gevonden te hebben. Direct aan de Vlagheide in Meierijstad moet het ambitieuze plan van Geertje Gloudemans (43) verwezenlijkt worden. VABIMPULS speelde een belangrijke rol in het verbinden van alle betrokken partijen.

Geertje Gloudemans

De oude varkensstal die nog prominent op het perceel van Vlagheide 8a in de voormalige gemeente Schijndel staat, is overwoekerd met klimop. Logisch, want al in 1992 stopte pa Gloudemans met zijn gemengde bedrijf van melkvee, varkens en jong vee. “Ons pap was een boer in hart en nieren”, vertelt Gloudemans met liefde. “Hij was en is één met de dieren en de natuur. Maar destijds veranderde door alle regelgeving het ‘boer zijn’. Om door te gaan zou hij fors moeten opschalen. Ook alle administratie zag hij niet zitten. ‘Als ik doorga op mijn manier, boer ik mezelf misschien kapot’, zei hij mij en mijn broers. Opvolging door één van ons hebben we grondig overwogen, maar in goed overleg hebben we besloten hier niet voor te gaan. Zij werken nu in de landinrichting en het varkensvoer.”

Gloudemans zelf ging Technische Bedrijfskunde studeren aan de Technische Universiteit in Eindhoven. Ze werkte 22 jaar bij Vanderlande in Veghel, een bedrijf dat logistieke transport- en sorteer systemen maakt. Recentelijk zei ze haar mooie carrière vol reizen en zekerheden vaarwel om ondernemer te worden. Het plan? ‘Village Départ’ creëren: een wielercafé met outdoorcentrum, compleet met horeca, vergaderruimtes en overnachtingsmogelijkheden.

Aan tafel

“Een jaar of vijf geleden zaten we met ons gezin aan tafel”, vertelt Gloudemans. “Mijn ouders spraken de wens uit dat één van hun kinderen in het ouderlijk huis zou gaan wonen en zichzelf een mantelzorgwoning op het terrein van in totaal bijna vijf hectare zouden betrekken. We zagen alle drie kansen, maar ook belemmeringen en valkuilen. Dit veranderde toen ik met mijn fietsclub aan het rijden was, ik ben een fanatieke wielrenster. We belandden bij Cyklist, een wielercafé in Eindhoven. Ik vond het direct een fantastische plek. Tussen de oude fietsen en wielershirts hing een stoere sfeer, met liefde voor de sport. ‘Als ik ruimte had, wist ik het wel’, zei een clubgenoot tegen me. Op dat moment ging er bij mij een lampje branden.”

Recreatieve hotspot

Gloudemans ging broeden op een eerste businessplan en legde dit voor aan haar ouders en broers. “Allemaal ondernemers, die schrikken niet van een wild idee.” Ze ziet een stoere plek voor zich, waar de wielersport en het goede, Bourgondische leven samenkomen. Een plek waar bedrijven in de ochtend kunnen vergaderen en in de middag als teambuilding per mountainbike de Vlagheide kunnen bedwingen. Zes vakantiehuisjes bieden overnachtingsplekken. De Vlagheide is voormalig

heidegebied. Later werd het een vuilstortplaats, waardoor er een tientallen meters hoge heuvel is ontstaan. Gloudemans’ idee sluit perfect aan bij de recreatieve plannen van de nog jonge fusiegemeente Meierijstad, die drie locaties aangewezen heeft als ‘recreatieve hotspot’, waaronder de Vlagheide. Gloudemans: “De natuurwaarde van de plek heeft zich al bewezen. Mijn vader heeft twee enorme vijvers aangelegd. Eentje heeft een eiland waarop een vakantiehuisje staat. Er is een doolhof van wilgentakken en mensen wandelen graag over ons terrein. Recreanten weten deze plek al goed te vinden.” Haar accountant reageert aanvankelijk minder enthousiast: “Kun je geen hobby zoeken die minder geld kost?”

Zo’n 2,5 jaar geleden presenteerde Gloudemans haar plan aan gemeente Meierijstad. Erik van Nuland, die de ontwikkeling van de Vlagheide voor Meierijstad begeleidt, wees haar op VABIMPULS. Gloudemans: “Ik dacht dat ik niet in aanmerking kwam voor een voucher omdat het bedrijf al zo lang geleden gestopt is, maar ‘vrijstaande agrarische bebouwing’ is het nog altijd, dus ik kon wel meedoen.” De ervaren deskundige Wiet van Meel werd vanuit VABIMPULS gekoppeld aan de casus van Gloudemans.

Verbinden

“We hadden direct een klik”, benadrukt Gloudemans. “Wiet weet precies waar hij op moet letten qua bestemmingsplaninrichting, hij kent de mensen en de wegen bij de gemeente en de provincie. Hij weet feilloos en snel de juiste mensen met elkaar om tafel te krijgen. Dat was ook nodig, want hoewel Meierijstad enthousiast was en zei dat alle seinen op groen stonden, bleken er her en der toch nog wel wat rode vlaggetjes te wapperen. “Persoonlijke tegenwerking heb ik niet ervaren, maar mijn droom en de vele regels waar overheden zich aan moeten houden, moesten nog wel bij elkaar komen. Dat kan VABIMPULS heel goed. Er zitten kundige procesbegeleiders die ondernemers en bestuurlijke organen weten te verbinden.”

Een jonge gemeente, personele wisselingen, een hoge werkdruk, uitdagingen qua dossieroverdracht, corona: allemaal zaken die deze casus niet versnelden. Van Meel: “Ik had primair een verbindende rol. Eerst heb ik alle relaties tussen de verschillende partijen verbeterd. Ik denk ook dat ik wat rust heb gebracht binnen het gezin Gloudemans, dat zie ik ook als mijn taak. Ook VABIMPULS-deskundige Anco Sneep heeft daar een goede rol in gespeeld. Vervolgens heb ik enige druk uitgeoefend om het proces los te trekken en de vaart erin te brengen.

Dit geldt ook voor Peer Verkuijlen, projectleider van VABIMPULS. Gemeente Meierijstad zette uiteindelijk de ervaren Marijn Hartgerink op het project, die vanuit die hoek zaken in beweging heeft gebracht.”

Katalysator

Gloudemans is vol lof over de rol van VABIMPULS. “Wiet wist met zijn kennis, netwerk en staat van dienst in mum van tijd de pijnpunten op een rij te zetten en deze met kleine aanpassingen oplossen. Hij kan heel snel analyseren en focussen op de echt belangrijke zaken, zonder te verzanden in details. Bovenal is hij een katalysator op menselijk vlak. Hij heeft ervoor gezorgd dat we het intensieve traject ook als gezin konden blijven behappen. Dat aspect vindt VABIMPULS heel belangrijk en dat vind ik mooi.”

“Wat ik bij iedere casus doe, is de omgeving lezen en gebruiken”, aldus Van Meel. “Veel mensen hebben de neiging vooral naar zichzelf en minder naar hun fysieke en sociale omgeving te kijken. Deze analyseer ik: ruimtelijk, economisch en menselijk. Zit je leefomgeving wel te wachten op jouw plannen? Dat is een belangrijke vraag om kritisch te stellen. En ja, ik probeer rust te brengen. Dat zie ik ook als een taak van VABIMPULS. Het is belangrijk dat mensen zich kunnen ontwikkelen en hun dromen waar kunnen maken.”

Balans

Dit lijkt gelukt wat betreft de plannen van Gloudemans. De laatste bezwaartermijn van het bestemmingsplan is verstreken. De sloop- en bouwvergunningen worden voorbereid. “Wat ik mooi vind aan VABIMPULS is dat ze echte voorvechters zijn van het verhogen van de kwaliteit in het buitengebied”, zo stelt Gloudemans. “Ze kijken en denken scherp mee om iets moois te maken binnen de kaders van wat ruimtelijk mogelijk is. Er wordt altijd gezocht naar een goede balans.”

Roeping gevonden

Gloudemans woont inmiddels met haar tienerdochter weer in haar ouderlijk huis. Samen met haar oudste broer is ze eigenaar van Village Départ, zelf is ze verantwoordelijk voor de exploitatie. “Ik hoop dat na de bouwvak de eerste schop de grond in kan en dat we in het voorjaar van 2024 de eerste biertjes kunnen tappen. Op dit moment werk ik bij Cyklist in Eindhoven, daar waar mijn plan begon, om horeca-ervaring op te doen. Ik wil mensen straks laten genieten van de plek waar ik zelf ook zo van geniet. Volgens mij heb ik mijn roeping gevonden.”

“Weloverwogen besluiten om iets niet te doen is ook een waardevol resultaat”

Ze waren zoekende. Tegen de zestig jaar, geen opvolging, maar fit en met hart voor het bedrijf. Adri (60) en Nancy (59) Janssens uit Bavel zochten contact met VABIMPULS om mee te denken. Er werd een plan uitgewerkt en – belangrijker – er werd open en eerlijk gepraat met als conclusie: niet verder met het ontwikkelde plan, stoppen met het melkvee en meer tijd voor andere dingen. Die uitkomst is waardevol en geeft rust.

Adri en Nancy Janssens

“Ooit was dit een pachtboerderij van het bisdom Breda. Mijn opa is hier met melkvee begonnen en daarna mijn vader. Ik ben de derde generatie.” Aan de grote tafel van een moderne woonkeuken vertelt Adri met trots over het melkveebedrijf van zijn familie Janssens. Dat ligt in het buurtschap Tervoot in het buitengebied van Bavel (gemeente Breda) en bestaat uit zo’n 85 stuks melkvee met daarbij jongvee en akkerbouw (gras en maïs). “Als klein jongetje had ik al veel belangstelling voor de boerderij en het vee.” Na afronding van de HAS (Hogere Agrarische School, richting veehouderij) in 1988 kwam hij bij zijn vader in de maatschap. Later, toen zijn ouders in het dorp gingen wonen, betrok hij samen met zijn vrouw Nancy de boerderij en zette het stel samen de maatschap voort. Nancy deed de MAS (Middelbare Agrarische School, richting rundveehouderij). “Ik verricht vooral veel hand- en spandiensten. Daarnaast heb ik een atelier en volg ik een opleiding aan kunstacademie IKO in Hoogstraten.” Dochter Kian (24) is adviseur strategie en communicatie bij een communicatiebureau en dochter Zhen (21) studeert Medische Wetenschappen en Technologie in Eindhoven. Beiden zijn inmiddels uit huis en er is geen bedrijfsopvolging. “Tien jaar geleden heb ik nog geïnvesteerd in robots voor de melkstal, maar nu staat het bedrijf eigenlijk stil”, vertelt Adri. “Om in 2024 aan de stikstofregulering te voldoen, moet ik een nieuwe vloer in mijn stal leggen, maar dat ga ik niet doen. Die investering haal ik er nooit meer uit.”

Schetstekening

Het was duidelijk dat er iets moest gebeuren, maar wat? Via DLV Advies, het kantoor dat de mestboekhouding van het bedrijf verzorgt, werden Adri en Nancy geattendeerd op VABIMPULS. Adri belde en de eerste gesprekken vonden plaats. “Aanvankelijk wilden wij de stal platgooien en huizen bouwen, maar al direct werd duidelijk dat dit niet realiseerbaar was. Er ontstond een nieuw plan voor een klein wijkje/woonerf op basis van ‘erfdeling’ met twaalf woningen voor starters en ouderen. Gemeente Breda in de persoon van adviseur buitengebied Peter Hurks was betrokken, zag kansen en stond er positief in. Architect en specialist voor VABIMPULS Rik Adriaans maakte een schetstekening en de globale kosten werden doorgerekend door VABIMPULS-specialist Jasper van den Heuvel.

Parallel aan dit proces ging Peer Verkuijlen, projectleider en deskundige van VABIMPULS, in gesprek met Adri en Nancy. Aan de eerdergenoemde keukentafel schoof hij talrijke kernen aan. “Onderwerpen als bestemmingsplannen en regelgeving parkeer ik altijd even”, geeft Verkuijlen aan. “Andere vragen zijn veel belangrijker. Wie zijn jullie? Wat houdt je bezig? Waar hecht je waarde aan? Het is essentieel om eerst te kijken naar wat iemand wil, in plaats van direct naar wat er allemaal kan en niet kan. Dat komt later wel.”

Waar beginnen we aan?

Nancy: “We waren enthousiast over het plan dat ontwikkeld werd. Vanuit het oogpunt van woningnood en andere maatschappelijke vraagstukken vind ik het nog altijd een heel mooi idee.” “Maar zo’n groot project realiseren, daar hebben wij geen verstand van”, vult Adri aan. “We zouden het grotendeels uit handen moeten geven en dan verlies je de regie. We waren echt zoekende en wisten niet goed wat te doen. Omdat het plan werd uitgewerkt, konden we er ons een goede voorstelling van maken. Dat was heel prettig. Het kwam dichtbij en het was duidelijk dat het een groot en kostbaar project zou worden. De vraag ‘Waar beginnen we aan?’ bleef maar terugkomen.”

Ontdekken wat je wilt

Verkuijlen bleef met het stel in gesprek en liet ze nadenken over hun interesses en dromen. Ze zijn gesteld op hun privacy en rust, zo gingen ze zich realiseren. ‘Vreemd volk op het erf’ sprak ze niet direct aan. Verkuijlen: “Ontdekken wat je echt zelf wilt, is niet makkelijk. Komen tot een keuze die voor alle partijen goed voelt, kost tijd. Vergis je niet, er liggen veel boeren wakker over dit soort zaken. Tevreden zijn en vrij van (grote) zorgen is van grote waarde. VABIMPULS gaat niet alleen over euro’s. Er wordt echt niet altijd gekozen voor de weg die het meeste opbrengt.”

Balans

“Hoe mooi het plan ook was, uiteindelijk hebben wij besloten om er niet mee verder te gaan”, aldus Adri. “Het hele traject hebben wij als zeer waardevol ervaren. Het is heel gezond wanneer andere, deskundige en kritische ogen eens naar jouw situatie kijken. We hoefden niks te overhaasten en kregen de tijd van VABIMPULS. Een weloverwogen besluit om iets niet te doen is ook een waardevol resultaat.” Nancy vult aan: VABIMPULS vindt een goede balans tussen enerzijds een empathische benadering met veel oog voor de sociale kant. Anderzijds hebben ze alle kennis in huis en een groot netwerk. Die balans leidt tot een gedegen beslissing en dat voelt heel fijn. We gaan ontzorgd de toekomst in.”

Verkuijlen onderstreept het belang van een klik tussen VABIMPULS en de betrokken ondernemers. “We praten in vertrouwen over persoonlijke zaken. VABIMPULS werkt enkel met professionals met een groot inlevingsvermogen. Kijken hoe mensen in elkaar steken en wat ze belangrijk vinden is altijd de eerste stap in een traject, en direct de belangrijkste. Dit is een casus met een duidelijke uitkomst voor de komende tien jaar en daarmee de beperkte investering van tijd en middelen helemaal waard. Helder krijgen wat mensen echt willen, is zeker ook een rol van VABIMPULS.”

Meer tijd en vrijer zijn

“Of het nu voelt alsof we terug bij af zijn? Zeker niet!”, meldt Adri stellig. “Doordat het plan werd uitgewerkt ging het leven en konden we gefundeerd de beslissing nemen om het niet te doen. We hopen mee te kunnen doen met de stoppersregeling. Het is nu even wachten tot deze weer geopend wordt. Het stoppen van ons bedrijf mag nu snel gaan. We zijn eraan toe. Ik zie ernaar uit om niet altijd meer ‘aan te hoeven staan’ en wat meer tijd te hebben. Onze grond houden we aan.” Nancy: “Niet meer gebonden zijn aan de koeien en daardoor wat vrijer zijn, lijkt me fijn. Een beetje reizen? VABIMPULS maakt duidelijk dat we voor onszelf mogen kiezen en dat hebben we gedaan.” “Misschien ga ik wel een dag extern werken, maar dan zonder alle verantwoordelijkheden”, mijmert Adri. “Ik blijf een echte koeienboer natuurlijk!”

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

FOTO'S

Provincie Noord-Brabant

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

VAN EURO TOT ONDERZOEK

Jaarverslag MIT Zuid **2023**

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Inleiding

De subsidieregeling Mkb Innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland – afgekort tot MIT Zuid – ondersteunt mkb'ers bij de eerste fases van innovatie. Zowel voor haalbaarheidsonderzoek als voor samenwerking in onderzoeks- en ontwikkelingstrajecten (R&D) is subsidie beschikbaar.

Haalbaarheidsonderzoek

Een individuele mkb'er kan MIT Zuid-subsidie aanvragen voor het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek. Zo'n onderzoek toetst de technische en economische haalbaarheid van een innovatief idee. Het levert niet alleen informatie op over de slagingskansen van een nieuw product, productieproces of nieuwe dienst, maar geeft ook inzicht in hoe deze slagingskansen vergroot kan worden. Op basis van een haalbaarheidsonderzoek kan de ondernemer gefundeerde beslissingen nemen over investeringen.

Samenwerking

Een samenwerkingsverband van minimaal twee mkb'ers kan MIT Zuid-subsidie aanvragen voor het uitvoeren van gezamenlijk industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling gericht op het vernieuwen of doorontwikkelen van producten, productieprocessen of diensten.

Doelstellingen

Projecten moeten bijdragen aan de doelstellingen van de Kennis- en Innovatie Agenda's (KIA's) die de topsectoren samen met publieke en private partners hebben opgesteld:

- Energie en Duurzaamheid
- Gezondheid en Zorg
- Landbouw, Water en Voedsel
- Veiligheid
- Sleuteltechnologieën

De MIT Zuid-regeling wordt gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. De cijfers in dit jaarverslag zijn bijgewerkt tot en met het uitvoeringsjaar MIT 2023 (niet kalenderjaar 2023).

Wist u dat...

- Stimulus in 2023 in totaal voor ruim € 11 miljoen subsidie aan nieuwe MIT Zuid-projecten heeft verleend? Hiervan was € 3,5 miljoen voor MIT Haalbaarheid en € 7,5 miljoen voor MIT R&D.
- we in 2023 in totaal 300 aanvragen voor MIT Haalbaarheid en 60 aanvragen voor MIT R&D hebben ontvangen?
- dat er met MIT in de afgelopen jaren voor ruim € 270 miljoen is geïnvesteerd in de Zuid-Nederlandse economie?
- het MIT Zuid-team van Stimulus in 2023 uit 6 medewerkers bestond?

Highlights

€ 89.109.752

Verleende subsidie

€ 270.248.599

Geïnvesteed in Zuid-Nederland

1.592

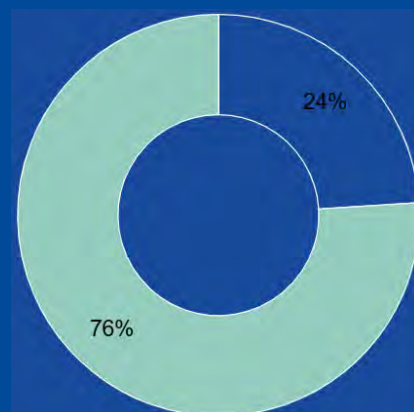
Projecten

1.825 (1.321 uniek)

Ondersteunde organisaties

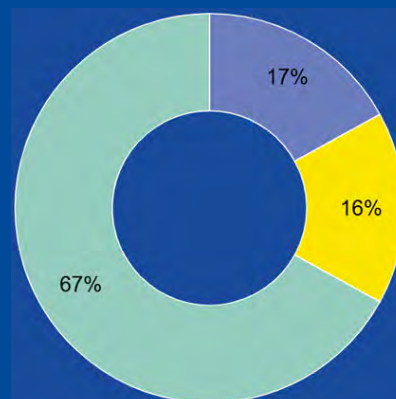
Uitputting subsidiebudget

■ **Lopende projecten:** € 21,3 M
■ **Afgeronde projecten:** € 67,8 M

Projectfinanciering

■ **Provincie:** € 43.047.541
■ **MIT/Rijk:** € 46.062.221
■ **Privaat:** € 181.138.847

Topsector

■ **HTSM:** € 32.942.922
■ **Agri & Food:** € 11.204.491
■ **Chemie & Biobased:** € 5.521.277
■ **Life Sciences & Health:** € 10.476.968
■ **Logistiek:** € 3.251.030
■ **Tuinbouw & Uitgangsm.:** € 1.946.012
■ **Overig:** € 1.232.130

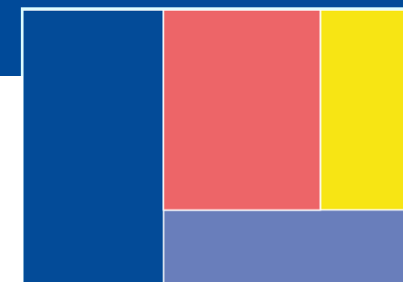
Instrument

■ **Haalbaarheidsproject:** € 28.987.894
■ **R&D-samenwerking:** € 60.069.901

KIA

■ **Energie & Duurzaamheid:** € 7.966.902
■ **Gezondheid en Zorg:** € 4.127.294
■ **Landbouw, water en Voedsel:** € 3.928.508
■ **Sleuteltechnologieën:** € 6.201.958
■ **Veiligheid:** € 256.250

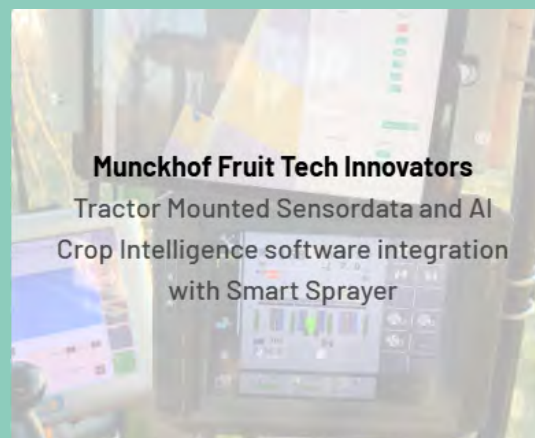
* De genoemde bedragen betreffen MIT Zuid-subsidie en cofinanciering van Provincies

Projecten in de schijnwerpers

Circularity B.V

Volledig geautomatiseerd en
emissievrij circulair textiel kleur- en
afwerkingsplatform

Munckhof Fruit Tech Innovators

Tractor Mounted Sensordata and AI
Crop Intelligence software integration
with Smart Sprayer

Oyster Heaven Europe B.V

Biodegradable Oyster reefs Support

'Eerlijke kledingindustrie in Europa hard nodig'

Circularity Works

Met een MIT Zuid-subsidie werkte Circularity Works aan de ontwikkeling van een robot die maandelijks een half miljoen T-shirts kan stikken. "Zo'n automatische stiktafel maakt de textielindustrie in Europa mogelijk", zegt Han Hamers, directeur van Circularity Works. "In Europa kun je erop toezien dat een product eerlijk wordt gemaakt van eerlijke materialen. Alleen dan kun je een 100% circulair T-shirt maken."

"Veel mensen die hun gebruikte kleding in een container gooien, denken dat deze goed terecht komt. Helaas is de werkelijkheid anders: 6 procent krijgt een nieuw leven in Nederland en de rest wordt naar landen zoals Ghana of Chili verscheept. Daar wordt 20 procent op de markt verkocht en de rest wordt verbrand of gedumpt in de natuur. Vanaf satellieten zijn bergen textiel te zien in Chili. In Ghana wordt maar liefst 10 miljoen kilo per week op de stranden verbrand. Een ramp voor de natuur en het klimaat. We vinden dat Europa moet stoppen met het exporteren van ellende", zegt Han Hamers. Hij is dan ook blij met de UPV-wet die zegt dat textielproducenten ook verantwoordelijk zijn voor hun producten als ze niet meer gebruikt worden. Het betekent dat ze afvalbeheer moeten betalen en organiseren.

Toen Circularity works zover was dat het een circulair garen kon spinnen, was het toe aan de volgende stap: het ontwikkelen van een stiktafel.

Project:

Volledig geautomatiseerd en emissievrij circulair textiel kleur- en afwerkingsplatform

Projectpartners:

Circularity BV, Scy Dye BV

Looptijd:

2022 - 2023

Financiering:

Totaal: € 1.000.000

MIT/Rijk: € 192.500

Provincie Noord-Brabant € 157.500

Privaat: € 650.000

kinderarbeid

Hamers: "Daarbij zijn de arbeidsomstandigheden in Bangladesh vreselijk. Kinderen zitten er urenlang achter een naaimachine of lopen met blote voeten door baden met chloor om stoffen te bleken. De controle op kinderarbeid in die arme landen krijg je eenvoudigweg niet voor elkaar. De oplossing is kleding maken in Europa van circulaire grondstoffen. Daarom zijn wij bezig een stiktafel te ontwikkelen die maandelijks een half miljoen T-shirt kan stikken. Die aantallen zijn nodig. Alleen al in Europa worden namelijk 3,4 miljard T-shirts per jaar verkocht. Wij streven naar één operator die 600 mensen achter een stikmachine in landen zoals Bangladesh en India kan vervangen."

Circulair

"Echt circulair produceren, betekent dat je geen nieuwe grondstoffen toevoegt aan je proces", zegt Hamers. "Veel modemerken zeggen sustainable of duurzaam te produceren, maar in de praktijk stelt dat meestal niks voor. Het gaat dan bijvoorbeeld om het gebruik van bio katoen, maar dat blijft een nieuwe grondstof."

Hamers: "Als je circulair wilt produceren moet je lange vezels uit oude kleding kunnen maken. Van korte vezels kun je namelijk geen garen spinnen. Een recycle-machine die lange vezels kan produceren, was er nog niet. Precies in dat gat zijn we gesprongen. Het duurde niet de geplande vier maanden, maar vele jaren voordat het ons lukte. We

hebben een eenvoudige vervezellijn genomen en die zo gemodificeerd dat we er een lange vezel mee kunnen produceren. In de praktijk betekende dit een precieze afstelling van de pinnetjes op de rollen die de vezels uit elkaar te trekken en verplaatsen en vervangen van stangen. Nu hebben we een machine die pulp maakt waarmee we kunnen spinnen."

Stiktafel

Toen Circularity works zover was dat het een circulair garen kon spinnen, was het toe aan de volgende stap: het ontwikkelen van een stiktafel. "Met de MIT Zuid-subsidie hebben we de eerste stappen hiermee gemaakt", vertelt Hamers. "Er is veel tijd gaan zitten in het finetunen van productieprocessen. Nu zijn we druk bezig met het zoeken van een bouwer voor de stiktafel. Dat ziet er goed uit. We willen onze vinding zelf op de markt brengen en daarmee de textielindustrie terug brengen naar Europa. Als onze machine verplaatst wordt naar het verre oosten is er geen controle op kinderarbeid, arbeidsomstandigheden en gebruik van circulaire grondstoffen. Onze drijfveer is de kledingindustrie eerlijker te maken."

Han Hamers: "We vinden dat Europa moet stoppen met het exporteren van ellende."

Over Circularity works:

Circularity Works maakt van resttextiel weer nieuwe circulaire textielproducten. Op de website zie je hoe het bedrijf uit Etten-Leur dit doet: www.circularity-works.com

'Per boom de oogst sturen'

Munckhof Machinefabriek

De Nederlandse fruitindustrie heeft nog altijd een flinke voorsprong op de buitenlandse concurrentie. Om die te behouden moet de sector blijven innoveren en dat is kostbaar, zeker voor het mkb. Machinebouwer Munckhof is daarom erg blij met de MIT Zuid-subsidie. "We hebben weer een flinke stap kunnen maken met precisietechnieken voor onze spuitmachines. Door elke boom apart te behandelen, verbetert de opbrengst per boom. Nu behandelen telers de hele boomgaard nog hetzelfde", zegt Han Smits, directeur van de machinebouwer uit Horst.

De regels voor bestrijdingsmiddelen zijn de afgelopen jaren flink aangescherpt. Telers mogen minder bestrijdingsmiddelen gebruiken en dit moeten vooral biologische middelen zijn. Smits: "Het precies daar spuiten waar het nodig is, helpt natuurlijk ook bij het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Daarin zijn onze spuitmachines steeds beter. Ongeveer vier jaar geleden zijn we gestart met het inzetten van drones met speciale camera's. Dit levert veel data op en met de inzet van AI weten we precies welk deel van de boomgaard is aangetast en waar dus meer bestrijdingsmiddel nodig is."

Het precies daar spuiten waar het nodig is, helpt bij het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

**Project: Tractor Mounted
Sensordata and AI Crop
Intelligence software integration
with Smart Sprayer**

Projectpartners:

Munckhof Fruit Tech Innovators
Aurea Imaging BV

Looptijd:

2022 – 2025

Financiering:

Totaal: € 894.000

MIT/ Rijk: € 172.095

Provincie Limburg: € 140.805

Privaat: € 581.100

"Door de MIT Zuid-subsidie krijg je echte verbinding tussen bedrijven"

Telers

Drones kunnen de zijanten van de bomen niet in beeld brengen. Smits: "Daarom hebben we een robot ontwikkeld die tussen de bomen kan komen voor inspectie en om te spuiten. Deze robot, die werkt met steeds uitgekiendere algoritmes, inspecteert de zijanten van de bomen. Dit levert informatie op over de benodigde hoeveelheid bestrijdingsmiddel per boom, maar het geeft ook een beeld van de hoeveelheid bloesem. Dat is belangrijke informatie voor de teler, want hiermee kan hij de oogst sturen. Is er veel bloesem, dan krijg je veel kleine appels die slecht in de markt liggen. Weinig bloesem levert grote appels op die ook slecht verkopen. De robot bepaalt precies de hoeveelheid bloesems om de meest gevraagde maat te krijgen: 75-85 millimeter. Je kunt het aantal bloesems beïnvloeden door hormonen te spuiten net voor de bevruchting. De robot inspecteert en stuurt onze boomgaardspuit aan. Een heel secure bediening van de sluitdop van de spuit is essentieel. En dat onderdeel hebben we met de MIT Zuid-subsidie goed kunnen ontwikkelen."

Partners

Belangrijk onderdeel van de robot is het camerasysteem van projectpartner Aurea Imaging die ook de camera voor de drone ontwikkelde. De verbinding met andere bedrijven ziet Smits als een pluspunt van het werken met de MIT Zuid-subsidie. Je hoeft niet alles zelf te doen. Munckhof werkt intensief samen met de universiteit in Wageningen, Hogeschool Venlo en de universiteit van Bologna die gespecialiseerd is in meten en valideren.

Munckhof zelf richt zich op de ontwikkeling van de aansturing van spuitdop van de spuitmachine. "In februari en maart waren we druk

bezig met testen van ons prototype. Per fruitsoort heb je daarvoor maar één of anderhalve dag. Net voor de bevruchting moet je met je spuitmachine in het veld staan. Mis je dat moment, dan zul je weer een jaar moeten wachten."

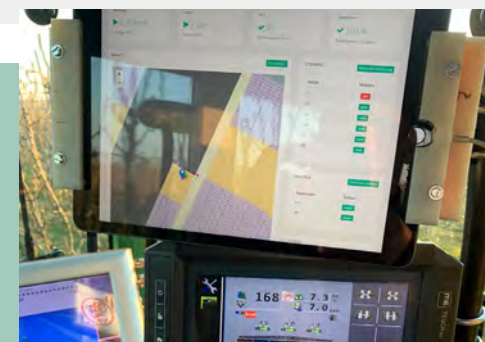
Mechatronica

Han Smits nam zes jaar geleden de machinefabriek voor fruitteeltmachines over van de familie Munckhof. Slijptol en hamer zijn nog steeds te horen in de werkplaats, al wordt dat wel minder. "Het accent verschuift van werktuigbouw naar mechatronica. We zetten steeds vaker drones, robots en computers in om ervoor te zorgen dat telers met onze machines de beste oogst kunnen behalen. De hele fruitteeltsector profiteert dus van onze innovaties, niet alleen wijzelf."

Vaart maken

De medewerkers van het Research & Development-team zijn zowel praktisch als theoretisch opgeleid en hebben opvallend vaak een agrarische achtergrond. "In ons vak is het belangrijk om zowel technologie als de natuur te begrijpen", zegt Smits.

Maar liefst zes van de vijftig medewerkers van Munckhof werken bij het R&D-team. "Elke euro die we verdienen gaat naar innovatie, maar alleen met eigen kapitaal kunnen we niet echt vaart maken. De MIT Zuid-subsidie is daarom ontzettend belangrijk. We kunnen dan snel met nieuwe prototypes komen en deze uittesten. De concurrentie ligt nu nog ver achter ons en dat willen we natuurlijk graag zo houden", lacht Smits.

Het accent verschuift van werktuigbouw naar mechatronica.

Over Machinefabriek Munckhof:

In 1884 start Machinefabriek J.M. van den Munckhof met het maken van gereedschappen voor de land- en tuinbouw. Honderd jaar later was het familiebedrijf gespecialiseerd in oogst- en spuitmachines voor appel & peren boomgaarden en bessen. Ook is Munckhof Machinefabriek specialist in het spuiten, oogsten en vullen van kisten voor de fruitteelt, wijnbouw en de oogst van olijven. Steeds verfijnder, steeds hoogwaardiger en steeds internationaler. Maar liefst 80 procent van de machines wordt buiten Nederland verkocht.

Lees meer: www.munckhof.org

Nieuw huis voor oesters in de Noordzee

Oyster Heaven

Zo'n 150 jaar geleden was de oester geen chique borrelhapje, maar een goedkope bron van eiwitten voor de gewone man. Door overbevissing, ziektes en veranderingen in de zee maar liefst 85% van de oesterriffen verloren gegaan. Hiermee verdwenen ook de broedplaatsen voor vissen. Dat merken vissers, want het wordt steeds moeilijker om een boterham te verdienen met de visvangst. Oesters uitzetten in zee heeft geen zin, omdat het schaaldiertje zich niet kan hechten aan de zanderige bodem. Daar heeft de startup Oyster Heaven wat op gevonden: de Mother Reef, een nieuw thuis voor oesters.

"Oesters zijn onmisbaar voor een gezond ecosysteem in zee", zegt Femke van Toor, marinewetenschapper en projectleider bij Oyster Heaven. "Elke oester filtert maar liefst 200 liter zeewater per dag en haalt onder meer stikstof uit de oceaan. Bovendien vormen de oesterbanken een broedplaats voor veel vissen en andere schaaldieren en dragen ze daardoor bij aan biodiversiteit. Herstel van de oesterbanken is daarom essentieel voor natuurherstel in de oceanen en verbetering van de visstand. Daar richt Oyster Heaven zich sinds de oprichting door George Birch in 2021 op."

In de Mother Reefs kunnen de larven uitgroeien tot volwassen oesters in een rif.

Project: Biodegradable Oyster reefs Support

Projectpartners:

Oyster Heaven Europe B.V
Stichting Zeeschelp

Looptijd:

2022 – 2024

Financiering:

Totaal: € 568.836

MIT/ Rijk: € 109.422,50

Provincie Zeeland: € 89.527,50

Privaat: € 369.886

Kans op succes

Van Toor: "Dankzij de subsidie van MIT Zuid kunnen we grondige research met oesters in tanks op het land doen. We hadden al de zogenoemde Mother Reef stenen ontwikkeld. Dit is een opengewerkte kleisteen ter grootte van een schoendoos. Hierop plaatsen we oesterlarven. Het idee is dat deze Mother Reefs – die een golvende vorm hebben – opgestapeld vanaf pallets in zee uitgezet worden, zodat de larven daar kunnen uitgroeien tot volwassen oesters in een rif. Bij de reis van de pallets met babyoesters van de kwekerij naar zee kan er van alles mis gaan. Precies die stap hebben we kunnen onderzoeken met de MIT Zuid-subsidie. Hierdoor is de kans op succes een stuk groter geworden."

Voorzichtig werken

Als de pallets op de boot staan, is het belangrijk om voorzichtig te werk te gaan. "Als de Mother Reefs verschuiven, kunnen ze de baby-oesters beschadigen, legt Van Toor uit. "Het transport moet ook snel gaan, want de larven overleven niet heel lang buiten het water. Voor het uitzetten van de pallets hebben we geëxperimenteerd met vloten en boeien. We zijn uitgekomen op een soort vlot met banden waarmee we de Mother Reef stenen vanaf pallets laten zakken op de bodem, ongeveer drie tot vijf meter diep. Voor elk rif hebben we in totaal 40.000 Mother Reefs nodig."

Luchtiger opstapelen

Uit proeven bleek dat de Mother Reefs meer open opgestapeld moesten worden, zodat het water goed door de stenen kan stromen. Alleen dan zetten de baby-oesters zich ook vast aan de binnenkant van de stenen en dat is belangrijk na het uitzetten, voor het ontstaan van een oesterrif. Na veel metingen en drukpuntberekeningen was de conclusie dat het optimaal was om in plaats van 90 slechts 66 Mother Reefs per pallet te gebruiken.

Gezond ecosysteem

Van Toor: "Na de uitzetting van de larven blijven we onderzoeken hoe het rif zich ontwikkelt en hoe de oesters zich gedragen in het wild. We zijn bijvoorbeeld benieuwd of de oesters van onze Mother Reefs invloed hebben op de oesterpercelen van de kwekers in de buurt. De schelpdieren van onze oesterbanken gaan we niet oogsten. Het is de bedoeling dat er over tien jaar een prachtig volgroeid oesterrif is dat blijft bijdragen aan een gezond ecosysteem in zee."

Impact maken

Oyster Heaven is een commercieel bedrijf. "Onze klanten zijn grote bedrijven in de voedselindustrie die afhankelijk zijn van gezonde oceanen. Voor hen is broodnodig om te investeren in gezonde oceanen. Deze bedrijven willen graag bijdragen aan grote projecten die echt impact maken, maar hebben daarvoor zelf de expertise niet in huis."

Is het investeren in projecten van Oyster Heaven een vorm van greenwashing? "Zeker niet", vindt Van Toor. "Het is geen marketingtruc om duurzamer te lijken. De bedrijven die bijdragen aan onze projecten ervaren elke dag dat er immense problemen zijn met de zee en met onze projecten maken zij daadwerkelijk impact."

Vergunningen

Oyster Heaven hoopt deze zomer alle vergunningen in huis te hebben om in het najaar van 2024 de eerste Mother Reefs in de Noordzee te laten zakken. De startup is van plan dit jaar de eerste 4 miljoen oesters uit te zetten.

Femke van Toor: "Het project van Oyster Heaven zorgt voor nieuwe oesterriffen, een echte verbetering van het ecosysteem in zee."

Over Oyster Heaven:

Oyster Heaven heeft als missie om oesterriffen te herstellen met geld uit het bedrijfsleven. Lees meer: www.oysterheaven.org

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

FOTO'S

Circularity B.V.
Munckhof Frut Tech Innovators
Oyster Heaven Europe B.V

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

VAN EURO TOT KENNISOVERDRACHT

Jaarverslag POP3 Brabant en GLB 2023

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 4

Projecten
pagina 5

Inleiding

Subsidie voor plattelandsontwikkeling

Het Europese POP3-programma stimuleert innovatie en verduurzaming op het platteland met tal van maatregelen. Van directe investeringen op het boerenerf tot fysieke ingrepen in bossen, vennen en beken. Van kennisoverdracht tot het ontwikkelen van innovatieve producten en processen. Stimulus Programmamanagement voert dit programma uit voor Noord-Brabant.

Ingrijpend veranderingsproces

Het is belangrijk dat de landbouw innoveert en vernieuwt, zodat het milieu wordt beschermd, de rendabiliteit wordt verhoogd en de verbinding met de maatschappij wordt versterkt. Dit vereist een goede balans tussen landbouw en andere functies van het platteland, zoals natuur, waterbeheer, klimaatadaptatie en recreatie. Dit betekent ook een ingrijpend veranderingsproces van de landbouw en agrofoodsector, waarbij investeringen voor verduurzaming zich terugverdienen uit de markt.

Toekomstige generaties

We stimuleren agrariërs, waterschappen, gemeenten, grondeigenaren, natuurorganisaties, kennisinstellingen en betrokkenen in de agrofoodketen om samen te werken en van de Europese POP-subsidies gebruik te maken. Daardoor ontstaan kansen, worden obstakels weggenomen of voorwaarden geschapen. Zo blijft het platteland ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk en economisch belangrijk.

Verlenging van het programma

De looptijd van het huidige POP3-programma is ten einde. Op 12 april 2021 heeft de Europese Commissie besloten het bestaande programma te verlengen tot en met 2022. Deze verlenging wordt het POP3+ genoemd. Dit programma omvat extra budget voor nieuwe openstellingen om plattelandsontwikkeling te blijven stimuleren tot aan de start van de nieuwe programmaperiode.

Afronding van het programma

In 2022 zijn onder het POP3+ de laatste openstellingen geweest en in 2023 zijn de laatste verleningsbeschikkingen afgegeven. In 2023 lag de focus op de declaraties en vaststellingsverzoeken van de lopende projecten. Dit geldt ook voor 2024.

GLB 2023-2027

In 2024 gaat het nieuwe GLB 2023-2027 van start. Dit Europese programma dat uitvoering geeft aan het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid is de opvolger van POP3. Stimulus voert het uit voor de provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland.

Kostenverlaging, schaalvergroting en productieverhoging hebben de natuur en een leefbaar platteland onder druk gezet. Nog meer dan voorgaande jaren is een flinke verandering nodig. Die verandering vraagt veel van agrarische ondernemers, maar ook van ketenpartijen, overheid, financiers en consumenten. Het GLB helpt hierbij. In december 2022 is de Nederlandse invulling van het GLB 2023-2027 goedgekeurd door de Europese Commissie.

Het programma loopt van 2023 tot 2027.

Toekomstbestendig

Belangrijk zijn de initiatieven van agrarische ondernemers om hun bedrijf toekomstbestendig te maken. Zij verduurzamen en spelen daarbij in op maatschappelijke opgaven op het gebied van milieu, biodiversiteit, klimaat en water. Tegelijkertijd moet de boer een gepast inkomen hebben. Ook wordt gewerkt aan het versterken van de leefbaarheid van plattelandsgebieden.

Bovendien is er aandacht voor samenwerkingsverbanden van agrarische ondernemers en andere partijen in de voedingsketen. Voor hen zijn er subsidies om te innoveren en kennis te delen of om problemen in het landelijk gebied aan te pakken.

Doelen in Nederland

De grootste uitdaging ligt in het versterken van de natuur. Het gaat daarbij om het verbeteren van het milieu, de biodiversiteit, de waterkwaliteit en het inspelen op de gevolgen van klimaatverandering. Daarnaast wil het GLB 2023-2027 de ontwikkeling naar een toekomstbestendige landbouw bevorderen, waarbij de boer een gepast inkomen heeft en voedselzekerheid gegarandeerd is.

Regelingen

Het GLB biedt Europese subsidies die landelijk en provinciaal worden opengesteld. In totaal zijn er 22 regelingen. De verschillende regelingen binnen het GLB 2023-2027 kunnen in combinatie met elkaar worden toegepast.

Uitvoeringorganisatie

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) vervult de rol van beheerautoriteit. Stimulus is door de provincies Noord-Brabant, Gelderland en Limburg aangewezen als uitvoeringsorganisatie (delegated body). Voor deze provincies is ruim € 148 miljoen euro beschikbaar. Ongeveer de helft van de middelen is afkomstig is uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO). De andere helft bestaat uit cofinanciering van met name provincies en waterschappen. De landelijke regelingen (de grondgebonden en een aantal niet grondgebonden regelingen) worden door [RVO](#) uitgevoerd. De provincie specifieke invulling van het GLB 2023-2027 vindt u in de tabbladen bovenaan de pagina.

Stand van zaken

In 2023 lag het accent op de voorbereidingen voor de openstellingen en lokale ontwikkelingsstrategieën. De LEADER-gebieden voor de eerste drie provincies zijn bepaald. In februari 2024 zijn de eerste openstellingen van het GLB-2023-2027 vaststellingsverzoeken van de lopende projecten. Dit geldt ook voor 2024.

Wist u dat...

- in het afgelopen jaar 32 POP3 Brabant-projecten succesvol zijn afgerond? Daarmee staat de teller op 244 projecten.
- het Regiebureau POP met regelmaat themanummers uitbrengt waarin ook verhalen van POP3 Brabant te lezen zijn?
- Stimulus het GLB-programma uitvoert voor drie provincies: Noord-Brabant, Limburg en Gelderland?
- Stimulus als Delegated Body is aangewezen en daarmee de volledige uitvoering van het GLB-programma verzorgt in de drie provincies? Stimulus is aangewezen als Delegated Body - een daarmee de volledige uitvoering voor haar rekening neemt. Dit is exclusief de betalingen die nog door RVO als Betaalorgaan worden uitgevoerd.
- naar verwachting in 2024 voor alle interventies een openstelling komt?

Highlights

€ 81.661.697
Verleende subsidie

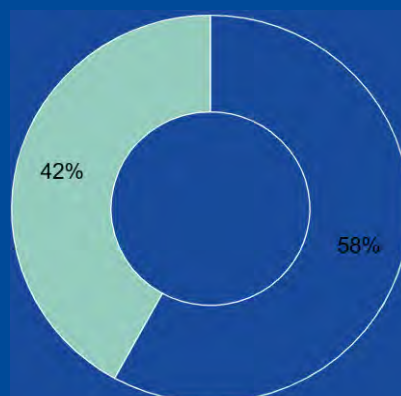
€ 154.471.802
Investering

555
Projecten

596
Ondersteunde organisaties

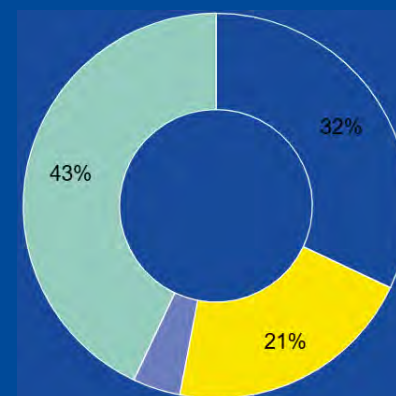
Uitputting subsidiebudget

■ Lopende projecten: € 47,8 M
■ Afgeronde projecten: € 33,9 M

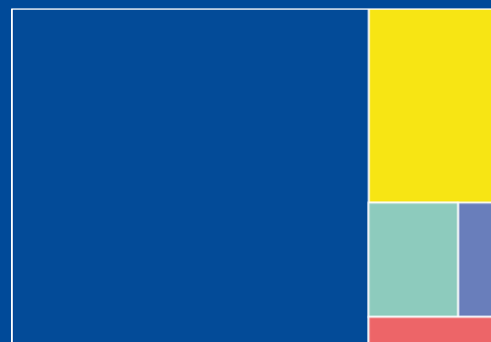
Projectfinanciering

■ ELPFO: € 48,7 M
■ Provincie: € 32,9 M
■ Overig publiek: € 6,3 M
■ Privaat: € 66,5 M

Type instrument

■ Investerings: € 59,3 M
■ Samenwerking: € 12,7 M
■ Kennisoverdracht: € 4,9 M
■ LEADER: € 2,5 M
■ Overig: € 2,2 M

*De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van de Provincie Noord-Brabant

Thema

■ Natuur en biodiversiteit: € 23,4 M
■ Agrofood: Innovatie en duurzaamheid: € 24,5M
■ Jonge Landbouwers: € 3,2 M
■ Verbetering waterkwaliteit: € 25,8 M
■ LEADER: € 2,5 M
■ Overig: € 2,3 M

*De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van de Provincie Noord-Brabant

Projecten in de schijnwerpers

Toekomstbedrijf
Koeientuin Tierelier

'Zonder de POP-subsidie was de koeientuin er nooit gekomen'

Jan en Ingrid van Esch

Het eerste melkveebedrijf in Nederland – en zelfs in Europa – dat als Koeientuin is ingericht staat in het Brabantse Heukelom. Voor dit nieuwe stalconcept kregen Jan en Ingrid van Esch een Europese subsidie. “Zonder de POP-subsidie hadden we de stal nooit kunnen financieren. Banken durven dat niet aan, want het concept moest zich nog bewijzen”, blikt Jan terug.

De vrijloopstal is ontworpen vanuit de behoefte van de koe én die van de burger. De koe wil een zachte ondergrond zonder beton waar zij vrij kan bewegen. De burger ziet graag een koe in het groen. Ingrid: “De koeientuin is een vrijloopstal. De koeien kunnen liggen op de zachte vloer die aanvoelt als een weiland. Een volautomatische mestrobot houdt de vloer schoon. Door het dak en de open wanden komt volop daglicht binnen. Bomen, klimplanten en struiken in en om de stal zorgen voor een natuurlijke uitstraling en verkoeling.”

Agrarische ondernemers Jan en Ingrid en hun kinderen Manon en Arjan van Esch zijn echte pioniers. Zij waren de eersten in Europa die met De Koeientuin aan de slag gingen.

Project: Koeientuin Tierelier Toekomstbedrijf

Projectpartners:

1

Looptijd:

16-4-2018 / 31-12-2023

Financiering:

Totaal: € 250.000

Verdienmodel

Pas later kwam ook het gezichtspunt van de boer erbij die zo min mogelijk stikstof wil uitstoten. “De doorlatende toplaag scheidt mest en urine. Dat is belangrijk, want alleen als mest en urine bij elkaar komen, ontstaat er ammoniak”, legt Jan uit. Allang voordat de stikstofuitstoot een probleem werd, vond Jan het vreemd om kunstmest te kopen en de stikstof – een belangrijk onderdeel van kunstmest – de lucht in te laten gaan. “We moeten toe naar een tweestromenmodel, een verdienmodel voor de melk én een verdienmodel voor de mest en de urine. Dit kan door mestscheiding bij de bron. Urine en mest moeten dus niet met elkaar in contact komen. Dan kun je de vaste mest gebruiken op het land. In de urine zit de plantenvoedingsstof kali, waaraan ook een tekort is in de grond.”

Wetgeving

Helaas is er van een tweestromenmodel nog geen sprake, omdat onder andere de wetgeving nog niet is toegespitst op mestscheiding bij de bron. Het wordt gezien als ‘één pot nat’ wat overigens ook letterlijk het geval is. De vaste mest is te dun om in de vrachtwagen te laden, maar te dik om op te zuigen. Er zijn dus nog wel wat hindernissen te nemen. Een oplossing kan het indrogen van mest zijn.

Ingrid: “Vooroplopen heeft het voordeel dat je subsidie krijgt. Alleen als je als eerste een innovatief concept uittest, kun je in aanmerking komen voor een subsidie. Als eenmaal bewezen is dat het werkt, dan is die kans voorbij. Doordat we de eerste Koeientuin van Europa hebben, hebben we veel media-aandacht gekregen en dat is natuurlijk leuk, ook voor Kinderopvang Tierelier dat bij ons hoort.”

“Nadeel van innoveren is dat je veel geduld moet hebben en tegenslagen moet incasseren, maar dat lukt ons wel”, lacht Jan. “Uiteindelijk worden de barrières die we nu ervaren bij de mest ook opgelost.”

POP-subsidie

Jan en Ingrid hebben zich grondig verdiept in innovatieve stalconcepten en de financiering ervan. Zij bezochten bijvoorbeeld bijeenkomsten van de provincie, LTO, Stimulus en andere organisaties. Ingrid: “Er is veel kennis gratis beschikbaar. Het bezoeken van bijeenkomsten kost veel tijd, maar het is ook erg leuk. Je ontmoet er mensen die je verder kunnen helpen. Stimulus heeft ons bijvoorbeeld goed geholpen met de aanvraag en ook met het opstellen van de rapportage die we moesten maken.”

Rust

Jan benadrukt dat de Koeientuin niet heilig is. “Iedere boer moet bekijken wat in zijn situatie de beste oplossing is. Voor ons is dat de Koeientuin.” Ingrid: “We zijn nog steeds blij met de nieuwe stal, omdat we echt een stap in het dierenwelzijn hebben kunnen maken. De koeien hebben het goed naar hun zin in de Koeientuin waar ze sinds een jaar vertoeven.” Hoe ze dat weten? “De rust die er heerst in de stal is ongelooflijk”, zegt Jan. “Dat is niet alleen fantastisch voor de koeien, maar ook voor de kinderen van 0-12 jaar van onze kinderopvang die regelmatig een bezoekje brengen aan de stal.”

In de Koeientuin kunnen de koeien hun natuurlijke gedrag vertonen.

Over Koeientuin Tierelier:

Koeientuin Tierelier is een innovatieve en duurzame stal voor melkvee. De koeien hebben veel ruimte.

Lees meer: koeientuintierelier.nl

Wilt u weten hoe het eruit ziet?

Bekijk de video: <https://youtu.be/ltFH4cGIHag>

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

FOTO'S

Koeientuin Tierelier

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024 Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.